

28 OBSERVANT

Informatie- en opinieblad van de
Rijksuniversiteit Limburg.
Redactie-adres: Postbus 616,
6200 MD Maastricht. Tel. 043-887174

Negende jaargang, nummer 28, 20 april 1989

GROTE REORGANISATIE DIENSTEN OP KOMST

Het centrale dienstenapparaat staat de komende twee jaar een diepgaande reorganisatie te wachten. Het aantal diensten zal teruggebracht worden van meer dan twintig tot acht. Minder eenheden van grotere omvang zouden de efficiëntie vergroten en de universiteit beter toerusten voor de jaren negentig. Parallel aan dit proces zal een deel van de diensten geheel of gedeeltelijk facilitair gaan werken. De financiering wordt in dat geval afhankelijk gemaakt van het gebruik. In de toekomst zal dan ook het aantal tijdelijke en parttime aanstellingen toenemen om flexibel op de 'vraag' te kunnen inspelen. De rechtspositie van het zittende personeel is de komende twee jaar nog niet in het geding, daarna wel. De ABVA/KABO-vertegenwoordiging aan de RL koestert bezwaren tegen een systeem waarin medewerkers geheel verschillende rechtsposities hebben.

Deze voorstellen doet het college van bestuur in de Nota facilitering, die op dit moment in conceptvorm en vooralsnog vertrouwelijk ter bespreking aan het georganiseerd overleg met de vakbonden is aangeboden. In de nota is in sterke mate de hand van de coördinator drs. H. Fekkers te herkennen, die zich vanaf zijn aanstelling jongstleden september een groot voorstander heeft betoond van een systeem waarin de omvang en de service van de diensten bepaald wordt door een intern marktmechanisme. Voor dat deel van de dienstverlening dat niet van algemeen universitair belang is, of, in termen van Fekkers, van "collectief nut", zullen de wetten van vraag en aanbod moeten gelden. De financiering daarvan wordt, met inbegrip van de personele lasten, door de 'klant', meestal de faculteiten, opgebracht. Waar vervolgens blijkt dat voor bepaalde dienstverlening eenvoudig geen vraag bestaat zal het betrokken personeel overtollig worden.

Het geheel van de voorstellen is ingebed in wat een nieuwe "besturingsfilosofie" van de universiteit wordt genoemd. De kern daarvan is dat het college van bestuur en de universiteitsraad zich meer tot de hoofdlijnen van het bestuur moeten beperken, terwijl de afzonderlijke beheerseenheden, dus faculteiten en groepen van diensten, zich tot op zekere hoogte autonoom kunnen opstellen. De facilitering ontheft het college en de U-raad van de taak om op centraal niveau prioriteiten te stellen en budgetten te verdelen. Dat immers wordt overgenomen door het marktmechanisme: het geld dat voorheen rechtstreeks naar de diensten ging zal in de toekomst aan de faculteiten toevallen. Zij beslissen vervolgens waaraan het zal worden uitgegeven.

In de nota wordt geen aandacht meer geschonken aan privatisering. Daartoe bestaat volgens het college pas aanleiding als de externe druk op de universiteit (met andere woorden: geldgebrek) haar zou dwingen tot het volledig afsto-

ten van taken. Zo lang die situatie niet bestaat wordt facilitering als voldoende beschouwd.

Voorwaarde voor het slagen van de operatie is naar het oordeel van het college een grootscheepse reorganisatie van het dienstenapparaat. Het te grote aantal soms te kleine eenheden leidt tot coördinatieproblemen en verlies van efficiëntie. Door opheffing en samenvoeging van diensten en takenpakketten zouden acht nieuwe eenheden ontstaan. Zwaar opgetuigd worden de 'centrale stafgroep' en de FED, de financieel economische dienst. De centrale stafgroep omvat onder meer het bureau van de universiteit, de griffies van U-raad en college van decanen, de juridische en planningsdiensten (AJZ, POB) en de dienst voorlichting. De FED, tot op heden FZ (financiële zaken), krijgt een flink aantal taken van andere diensten onder zijn beheer en wordt daarmee aanmerkelijk in status opgewaardeerd. Dit in overeenstemming met het rapport dat zeer recent door het organisatieadviesbureau Berenschot is uitgebracht over deze dienst. Het college noemt dit rapport "voortreffelijk" en ondersteunt daarom de aanbevelingen van harte. FZ zal gesplitst worden in een beleidsondersteunende en een facilitair administratieve organisatie. Berenschot toonde zich in zijn rapportage uiterst kritisch over de organisatiestructuur van de universiteit, waarbinnen een dienst als FZ moet werken. Zo spelen persoonlijke relaties een onevenredig grote rol, terwijl het college van bestuur niet bij machte is om voldoende richting te geven.

Wammes Bos

(Zie verder pagina 3)

Kamer aanvaardt OV-jaarkaart

Ook de CDA-fractie in de Tweede Kamer heeft dinsdag 18 maart ingestemd met de invoering van een OV-jaarkaart voor alle beursstudenten, waardoor een meerderheid definitief verzekerd is. Een alternatief plan van het CDA-Kamerlid A. Lansink, die pleitte voor een kortingskaart voor het openbaar vervoer, is niet meer neergelegd in een wijzigingsvoorstel. De Kamer stemt vandaag over de OV-studentenkaart.

De goedkeuring van de OV-studentenkaart door de Tweede Kamer komt enkele weken later dan minister Deetman had gehoopt. De bewindsman heeft er echter nog steeds vertrouwen in dat de kaart per 1 september wordt ingevoerd. De Eerste Kamer wil zich geen overhaaste behandeling van de OV-kaart laten opdringen en debatteert er pas op 9 mei aanstaande over. Volgens de woordvoerder van Deetman is een tijdige invoering daarmee echter niet onmogelijk gemaakt.

De minister van onderwijs benadrukte vorige week tijdens het debat in het parlement, dat hij het groene licht voor de invoering van de kaart pas zal geven als vaststaat dat alle technische problemen uit de weg zijn geruimd. De betrokken deskundigen hebben hem verzekerd dat invoering per september nog steeds haalbaar is. Deetman heeft desondanks tot nu toe geweigerd financiële verplichtingen aan te gaan.

De invoering van de OV-jaarkaart voor studenten kreeg vorige week al meteen de onvoorwaardelijke steun van de VVD-fractie in de Tweede Kamer. De toestemming van het CDA is wat moeizamer tot stand gekomen. Vorige week zei Lansink dat de OV-jaarkaart veel voordelen biedt aan de student, maar voor sommigen schiet dit middel 'over en naast het doel' omdat de invoering meer kost dan de afschaffing van de huidige reisvergoeding oplevert. De CDA-er noemde de kaart een vorm van 'gedwongen winkelhoring', die de bestedingsvrijheid van de student beperkt.

Volgens Lansink zou de bestedingsvrijheid aanmerkelijk vergroot worden als de student een of andere kortingskaart zijn in de onderhandelingen met die organisaties. Daarbij is gebleken dat varianten van een kortingskaart ofwel oninteressant waren voor de OV-bedrijven, of te duur werden voor de student.

Jos Dohmen/HOP

Inhoud

Pagina 5

Grondrechten

Sociale grondrechten moeten veel concreter beschreven worden, om de rechter bij de interpretatie méér houvast te bieden. Dat stelt Aalt Willem Heringa van de vakgroep Publiek Recht in het proefschrift waarop hij vandaag promoveert. Heringa is een groot voorstander van juridische controle op de wetgever, bijvoorbeeld zoals op dit moment in de discussie rond de Harmonisatiewet.

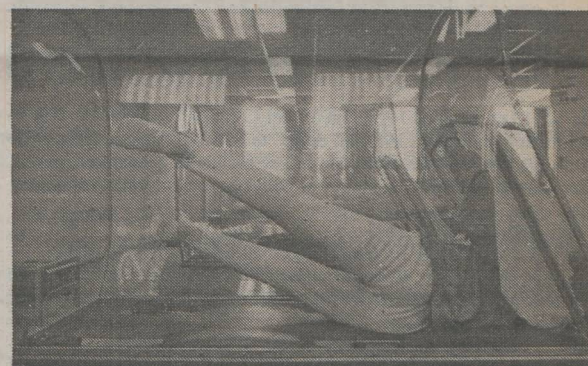
Pagina 7

Milieugezondheidskunde

Het is weer tijd voor een nieuw instituut. Als de minister toestemming geeft voor een studierichting milieugezondheidskunde zal dat worden ingebed in een interfacultair onderzoeksinstituut. Adviseurs als Winsemius en Ginjaar deden de aanbeveling om dat zwaar op te tuigen, want anders wordt het niks.

Pagina 12

Dikke dames

Dikke en minder dikke dames en heren maken van de afslankindustrie een bloeiende handel. Over de werking van de diverse methodes is niet al te veel bekend. Onderzoekster Machteld Roede kwam onlangs tot de conclusie dat de Zwitserse thermofysische methode weldegelijk tot gewichtsverlies leidt. Het is echter maar de vraag of de huistrim(st)er niet net zulke verbluffende resultaten kan behalen.

Erasmus in cursusvorm

Het Erasmusprogramma, bestemd voor de uitwisseling van studenten uit de landen van de Europese gemeenschap, heeft er een nieuwe variant bij. Voor het eerst is in Brussel bij wijze van experiment een project goedgekeurd voor een internationale cursus, waaraan ook studenten kunnen deelnemen van universiteiten die niet bij de organisatie van dat programma betrokken zijn. Normaal gesproken wordt voor subsidies aan Erasmus-projecten als voorwaarde gesteld, dat universiteiten daar op basis van gelijkwaardigheid aan deelnemen. Het experiment, waarin de universiteiten van Maastricht, Caen en Oxford samenwerken, heeft in het Maastrichtse Academisch Angst Centrum zijn primair beleefd. Daar zijn eind vorige maand dertig studenten uit acht EEG-landen bijeengekomen om een begin te maken met de cursus die hen het 'European certificate in experimental pathology and pharmacology of anxiety disorders' moet opleveren. Na twee weken Maastricht gaan de studenten nog

vijf dagen naar Caen in Frankrijk om de cursus te voltooien. De derde initiatiefnemer, de universiteit van Oxford had juist genoeg geld om medewerking te verlenen aan de organisatie van de cursus, maar niet om studenten in Engeland te kunnen ontvangen.

Volgens Eric Griez van de vakgroep Klinische Psychiatrie was er veel belangstelling voor de dertig beschikbare plaatsen. Zeventig inschrijvingen moesten worden afgewezen. De dertig overgebleven kandidaten waren ver gevorderd met hun studie (meestal klinische psychologie of medische specialisatopleiding) waarvan de kennis van angst van belang moest zijn. Volgens Griez bestaat voor een dergelijke cursus in een land nooit genoeg belangstelling. Daarom is volgens hem een schaalvergroting op Europese schaal een uitkomst. Met de subsidie die door Brussel is toegelikt hebben de dertig studenten hun verblijfskosten in Maastricht kunnen dekken. De reiskosten waren voor hun eigen rekening. (jh)

CVB VOORZIET ONRUST OVER REORGANISATIE

"De omgeving van de RL verandert. Wij kunnen niet stil blijven staan omdat onze toekomst op het spel staat." Met die dramatische zinsnedes besluit het college van bestuur zijn Nota facilitering, waarin het even tevoren blij gaf te beseffen dat de voorgestelde organisatiewijzigingen "beroering" en "menselijk leed" kunnen veroorzaken.

Dat er iets moet gebeuren is volgens coördinator Harry Fekkers en het college onvermijdelijk. Over de omvang, kwaliteit en uitrusting van de diensten bestaat veel ontevredenheid, terwijl bovendien de huidige formatieplannen vanwege de bezuinigingen nauwelijks meer financieel haalbaar zouden zijn. Aan de andere kant worden er wel steeds zwaardere eisen aan de diensten gesteld doordat de universiteit nieuwe activiteiten ondernemeert, onder andere op het terrein van internationalisering en instituutvorming. Om aan die eisen tegemoet te kunnen komen is een betere afstemming nodig tussen de vraag naar en het aanbod van dienstverlening. Dat betreft dan vooral de ondersteuning van onderwijs en onderzoek, het 'primaire proces' binnen de universiteit. Een 'gebruikersafhankelijke financiering', waarbij de kosten van de dienstverlening aan de klant worden doorberekend, zou er voor zorgen dat die aansluiting tussen vraag en aanbod zo goed mogelijk verloopt, beter in ieder geval dan de huidige situatie, waarin van te voren centraal wordt vastgesteld welke diensten hoeveel middelen nodig hebben om hun taken in principe te kunnen uitvoeren. Dat systeem, vinden Fekkers en het college, oriënteert zich vooral op de historisch gegroeide situatie en werkt dus verstar- ring in de hand.

De indeling van de diensten na de voorgestelde reorganisatie

1. Centrale stafgroep.
-secretariaat CvB; griffie UR; griffie CvD; ADP; VF.
- instellingsstrategie: AJZ, POB, Werkgroep 6000;
- externe betrekkingen: Voorlichting, WTS, Bureau Buitenland.
2. FED (al dan niet met inbegrip van AO, inkoop, delen van administraties van PZ, SZ, CZ en BTD).
3. PZ, inclusief organisatie-adviseurs
4. Huisvesting.
5. SZ (inclusief Studium Generale).
6. Bibliotheek.
7. Rekencentrum + AA.
8. Facilitair Bedrijf RL (kantines, drukkerij, vervoer, AVD, magazijn, bewaking en beveiliging).

Toch is een deel van het werk van de diensten niet gericht op afnemers in de faculteiten, maar op ondersteuning van het instellingsbeleid. Dat deel dient dus centraal gefinancierd te blijven, net zoals om andere redenen bepaalde functies intact moeten blijven los van de vraag of er op een bepaald moment vraag naar is. Gedacht kan worden aan bepaalde bibliotheekcollecties.

Omdat de meeste diensten deels beleidsondersteunend, deels direct voor gebruikers werken, is het nauwelijks mogelijk om hele diensten als zodanig te faciliteren. Dat kan alleen in een paar nauw omschreven gevallen, waarvan de audiovisuele dienst, per 1 januari als eerste gefaciliteerd, er een is. Ook de kantine en de drukkerij vallen daaronder. Bij de overige diensten zal onderzoek moeten worden gedaan naar onderdelen

voor facilitering in aanmerking komen. De nota spreekt zich hier nog niet concreet over uit.

De nota erkent dat de nieuwe aanpak een zwaarder beroep zal doen op de kwaliteit van het management in de diensten. De klantgerichtheid zal niet van de ene dag op de andere kunnen ontstaan. Het college belooft hieraan "speciale aandacht" te schenken. Voor het personeel, dat zich veel flexibeler zal moeten opstellen dan tot nu toe, zijn cursussen voorzien, te betalen uit een nieuw te creëren personeelsfonds. Waar dat geld vandaan moet komen wordt overigens niet aangegeven, wel dat dit fonds "ruim" bedoeld zal worden.

Ofschoon het college zegt dat de facilitering formeel geen verandering in de rechtspositie van medewerkers teweeg zal brengen (de regels voor aanstelling, bezoldiging en ontslag blijven van kracht), wordt erkend dat de rechtszekerheid wel onder druk zal komen te staan. Dat is dan het gevolg van de directe relatie tussen het bestaan van de arbeidsplaats en het gebruik dat er van de dienstverlening wordt gemaakt.

Samenvoeging

Om de facilitering tot een goed einde te kunnen brengen is reorganisatie van het dienstenaanpak vereist; de versnippering is te groot. Kleine eenheden zijn niet flexibel genoeg, en verwante werkzaamheden kunnen maar beter bijeen worden gebracht. In de praktijk betekent dit dat vooral Financiële Zaken (FZ) nogal wat functies overneemt van andere diensten, althans, een dergelijke samenvoeging dient onderzocht te worden. Een paar voorbeelden: bij Personele Zaken verdwijnt dan het personeelsinformatiesysteem, bij Studentenzaken het studenteninformatiesysteem. De middelenverwerving voor de instelling, een taak van de dienst Planning, ontwikkeling en beleid, valt eveneens toe aan het nieuwe FZ, dat vanwege de uitbreiding Financieel Economische Dienst gaat heten, FED.

Een andere grote verandering ligt in de schepping van een centrale stafgroep (zie het schema). Zij dient ter versterking van de beleidsvoorbereiding, de profilering van de instelling en ondersteuning van het streven naar internationalisering.

Onenigheid

Wat wel en wat niet tot deze stafgroep behoort is vermoedelijk onderdeel van onenigheid geweest binnen het kleine groepje bestuurders dat zich over de nota facilitering heeft gebogen. De huidige versie is al het vierde concept in een aantal weken. Vergelijking met het tweede en het derde concept (het eerste was nog rudimentair) leert dat vooral de positie van de eerstgenoemde afdeling in de centrale stafgroep, de secretariaten en de griffies, aan wijziging onderhevig is geweest. De ene keer was zij wel, de andere keer geen onderdeel van de centrale stafgroep, of, in eerdere versies, het 'stafbureau'. In het laatste concept is

deze afdeling, waarvan collegesecretaris drs. B. Niessen de belangrijkste man is, weer ingelijfd. Een en ander zou kunnen wijzen op een conflict over de positie van Niessen. De nu voorgestelde stafgroep zal immers leiding behoeven, en er is weinig fantasie voor nodig om te bedenken dat die zal toevallen aan de functionaris die in het hele schema zo opvallend ontbreekt, de coördinator. Daarmee zou Niessen, die formeel als directeur van een groep diensten op dezelfde hoogte in de organisatie staat als coördinator Fekkers, ondergeschikt worden gemaakt aan die laatste. Overigens heeft Niessen in een brief aan het college van bestuur afstand genomen van de de faciliteringsplannen. De nota is volgens hem "te zeer geschreven vanuit een reeds gemaakte keuze". Niessen denkt niet dat facilitering en kostendoorberekening de enige methoden zijn om omvang en kwaliteit van de dienstverlening positief te beïnvloeden, zeker niet als de negatieve consequenties van het nieuwe stelsel in ogenschouw worden genomen: aantasting van rechtsposities, bureaucratie, verheimelijking, onrust in de instelling. Om die reden pleit hij ervoor om op zijn minst de mogelijkheid van mengvormen te onderzoeken. Wat echter in ieder geval nodig is, meent hij, is dat de diensten invloed uit kunnen oefenen op de plannen voordat ze eventueel worden ingevoerd. Daarvoor zijn dienstcommissies nodig, medezeggenschapsorganen die in het beheersreglement van de universiteit zijn voorzien maar die nog steeds niet van de grond zijn gekomen.

Ook Richard Janssen van de bedrijfsleidersgroep van de ABVA/KABO zal er bij het college op aandringen geen stappen te ondernemen voordat er dienstcommissies zijn die zich erover kunnen uitspreken. Bij hem leven eveneens grote twijfels over de rechtspositionele gevolgen voor het personeel, vooral als straks naast elkaar in dezelfde organisatie 'gefaciliteerde' naast gewone werknemers moeten werken.

Inmiddels is de onrust bij de diensten over de reorganisatieplannen in de afgelopen weken sterk gegroeid. Hoewel de plannen in het diepste geheim zijn geconspireerd bleken er al vliegversies van de nota te circuleren.

De onrust richt zich mede op de vraag of er nog werkelijk wat te veranderen zal zijn aan de richting van de voorstellen. Het is namelijk volstrekt duidelijk, ook Fekkers heeft daar meermalen op gewezen, dat een aantal reeds genomen of nog te nemen maatregelen ten nauwste met elkaar samenhangt.

De nieuwe en al door de U-raad bekrachtigde derde geldstroomregeling bijvoorbeeld preludeert openlijk op de invoering van een systeem van doorberekening, juist ook waar het verrichte diensten in het kader van de eerste geldstroom betreft.

Bij de omvorming van de audiovisuele dienst tot facilitair bedrijf is uitdrukkelijk gezegd dat zij alleen zou kunnen overleven als ook andere diensten die weg zouden gaan, omdat een eilandpositie onhoudbaar zou zijn. Diezelfde redenering wordt gehanteerd in het reorganisatierapport (hierover volgende week meer) dat bureau Berenschot over FZ heeft uitgebracht: een deel van die dienst wordt dichter tegen het college van bestuur aangedrukt en krijgt een staffunctie, een ander deel opereert voor de faculteiten en bekleedt daarom een facilitaire functie. Die nieuwe opzet zal niet

Knappe koppen, lege zalen

In de provincie leeft achterlijk volk. Daaraan twijfelt niemand. Maastricht is geen provincie. Integendeel, men voelt zich er ruimdenkende grootstedelingen, een enclave temidden van boeren. Wel verschilt men van mening over wie precies boeren zijn, en of het zin heeft binnen de onderklasse van boeren nog onderscheid te maken tussen verschillende soorten. Is iedereen die ten oosten van het station woont of ten westen van de Hertogsingel een boer? Of moet men in deze helaas zo door geografische mobiliteit verziende tijden de kring ruimer trekken? Waar houden de boeren op boeren te zijn en gaan zij over in enge, nog dieper gezonken types als Hollanders, Wallonen en Pruisen? Vragen zijn het waar menig Maastricht-kundige zich mee pijnigt.

Als niet-provinciale, bourgondische levensvorm schijnt Maastricht uit te munten door een bloeiend cultureel leven; er zou hier heel wat af worden gezongen, gefeest, gemusiceerd, geschilderd, toneel gespeeld, literatuur bedreven. Om over de textiele werkvormen nog maar te zwijgen. Toch bestond er zo'n twintig jaar geleden twijfel of Maastricht niet tot provincialisme zou vervallen als het op de oude genoegzame wijze zou doorgaan in een periode van industriële aftakeling, teologang van de godsdienst en vervlakking van het eigene in de plaatselijke cultuur. Geen nood, tot het grootschalig beleidsinstrumentarium van de overheid behoorde toen nog de stichting van universiteiten. Zo'n instelling van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek zou zeker leiden tot de broodnodige diversificatie van alles en iedereen. Nieuwe banen voor de autochtonen, consumerende Hollanders, en niet te vergeten een rijk en gevarieerd cultureel leven. Van de Duitse Poort tot de Tongerseweg zou een bruisend Quartier Latin ontstaan.

Vijftien jaar na de aanvang van de universitaire bedrijvigheid bruist er weinig anders dan het lokale bier. Zeker niet het culturele leven. Men zou mogen verwachten dat in een stad met tienduizend studenten in het hoger onderwijs, ruim duizend docenten, een academisch ziekenhuis, ga maar door, de schouwburg en de concertzaal elke avond uitpuilen van een enthousiast en kundig publiek. Na afloop nog uren in kroegen, restaurants en bars discussiërend over wat men gezien en gehoord heeft.

Mooi niet. Als redelijk frekwent toneel- en concertbezoeker schaam ik me in Maastricht diep over halfvolle tot lege zalen.

-Een prima koffieconcert met onder meer een piano-trio van Schubert, 26 mens publiek, het meisje dat de muziek voor de pianist omslaat inbegrepen.

-Een afgelaste literaire avond omdat slechts 17 kaartjes verkocht zijn.

-Schitterende, uitdagende voorstellingen als een bewerking van Die Verwandlung van Kafka, Kleine Alice van Albee of Rouw siert Elektra van O'Neill trekken, ondanks ruime publiciteit, nauwelijks vijftig bezoekers.

Wie na de schouwburg wat gaat drinken, treft in het eerste het beste café meer bezoekers dan in de schouwburg. En laat ik de dingen meteen bij de naam noemen, vooral meer studenten dan in de tempels van de cultuur in een jaar zijn te tellen.

Wanneer is het druk in de schouwburg? Soms: als op zaterdag mensen als Ellen Vogel of Henk van Ulzen spelen, het stuk doet er niet toe. Altijd: als er een opera of operette wordt opgevoerd met deelname van plaatselijke musici of zangers. Maar ja, dan wordt ook de Dreikeuning-koek verlost, of zingt de buurman, onherstelbaar verkleed, in het koor. Altijd: als Herman Finkers of Freek de Jonge komt. Dan ziet men ook ineens een overvloed aan studenten en medewerkers.

In de provincie leeft achterlijk volk. Dat is bekend. Misschien maakt de universiteit Maastricht wel provinciaal.

Hans Philipsen

P.S. Toch is er hoop. Dat leert Het Vervolg. En nog wel aan het Vrijthof.

lukken, zo waarschuwt Berenschot, als bij de andere diensten alles bij het oude blijft. Ook daar zal een herstructurering moeten plaatsvinden langs dezelfde lijnen: deels (concern-)staf, deels facilitair.

Het college van bestuur heeft zich in een verklaring lovend over het rapport van Berenschot uitgelaten. Het heeft tevens aangekondigd dat op korte termijn twee werkgroepen van start moeten gaan, een

Werkgroep Reorganisatie Diensten, en een Werkgroep Reorganisatie FZ. Binnen twee jaar moeten de veranderingen doorgevoerd zijn.

Wammes Bos

Samengesteld door Bart Brouwers

Shell

Shell in Zuid-Afrika: voor verschillende universiteitsbladen, waaronder Observant, reden om advertenties van het bedrijf te weren. Ongeveer een jaar geleden was het bovendien voor de Technische Universiteit Delft reden om het voor Shell-president Van Wachem bestemde eredoctoraat voorlopig maar in de ijskast te laten. Shell vond dat niet leuk en zag op haar beurt ook maar af van een reeds toegezegde donatie van liefst vijfhonderd duizend gulden voor het Fysisch Technologisch Lab in Delft. Het lab heeft sinds zijn oprichting - die zonder de financiële hulp van de Bataafse Petroleum Maatschappij in 1946 niet mogelijk was geweest - nauwe banden met Shell. De banden bleken niet sterk genoeg voor het eredoctoraat en aanvankelijk ook niet voor het halve miljoen; wel echter voor een snelle verzoening en - inderdaad - toch dat halve miljoen. Dat geldbedrag werd de TUD vorige week alsnog aangeboden, ter gelegenheid van een nieuwe serie gastlezingen die door Shell-topman G. Ooms werd ingeluid. Juist in een tijd dat de positie van Shell aan de Nederlandse universiteiten als nooit tevoren ter discussie staat, besluit Delft tot een wel zeer innige omhelzing van de multinational. (Delta)

Handel

Voor veel bedrijven is een talentvolle academicus wel wat geld waard. Ze schakelen een commercieel bureau in voor het spoorwerk naar de geschikteste

afgestudeerde. Er zijn ongeveer vierhonderd van die wervingsbureaus actief in Nederland. Een ervan, 'Career Development Center', heeft zich gespecialiseerd in het 'spotten' van jong talent onder de (bijna) afgestudeerde academici. Na een opdracht van een bedrijf tracht CDC de juiste kracht te vinden. Maar ook op eigen initiatief wordt een bestand opgebouwd van eventueel in de toekomst geschikte kandidaten. CDC licht daartoe zoveel mogelijk universiteiten door en bekijkt de studenten vooral op zes punten: studieresultaten, sociale activiteiten, stages en bijbaantjes, talenkennis, internationale ervaring en tenslotte de (beroeps)voorkeur van de kandidaat zelf. Wie dus een redelijke studievoortgang kent, een half jaartje op een Luiks terras heeft bediend en bovendien in het bestuur van Koko zat, hoeft zich over de toekomst geen zorgen meer te maken. CDC fikst het verder wel. (Carrière)

Strafstudie

Nog anderhalf jaar en dan is Ronald R. weer een vrij mens. Nu zit hij - vanwege een moord - in de strafgevangenis van Veenhuizen en doodt zijn tijd met een studie aan de Open Universiteit. Als computer-operator en ex-baas van een eigen bedrijfje voor computer-programmatuur heeft hij gekozen voor Technische Wetenschappen. 'Er moet een redelijke boterham te verdienen zijn voor iemand die niet alleen computers en bijbehorende programma's verkoopt, maar ook nog eens bereid is binnen enkele uren reparaties te verrichten', is Ronalds redenatie. Hij mag nu voor bijvoorbeeld de tentamens op eigen houtje op en neer naar Groningen. Maar te laat terug zijn is er niet bij. "Als ik ook maar één keer in de fout zou gaan, kan ik die studie verder wel vergeten", weet Ronald R. (Modulair)

Virus

De Rotterdamse Erasmus-Universiteit bindt de strijd aan met de gevreesde computer-virussen, de ziektekiemen waarvan iedereen weet dat ze er zijn, maar niemand kan vertellen wanneer ze zich laten zien. Ze zijn ware meesters in het wachten. Ze sluimeren totdat de trekker overgehaald wordt. Dat kan zijn wanneer de computer een bepaalde datum aangeeft (vrijdag de dertiende is favoriet bij de virusverspreiders) of wanneer de harde schijf voor een bepaald deel is volgeschreven. Op (vrijdag) 13 januari sloeg het noodlot al eens toe, maar voor de volgende vrijdag de dertiende (oktober) wil Rotterdam een programma klaar hebben, dat de virussen moet opsporen. (Quod Novum)

Pojsun

Het leek zo'n aardige manier om eens volop in de aandacht van de hele natie te komen: het Twentse vrouwendispuut Pojsun mocht acte de présence geven tijdens de rust van de voetbalwedstrijd Twente-PSV. 18.000 toeschouwers en de camera's van Studio Sport zouden succes verzekeren. Maar het pakte iets anders uit. De zes dames, die bij wijze van inauguratie door de ouderejaars het stadion bleken te zijn ingejaagd, werden al snel getraceerd op een bewonderend 'Hoeren, Hoeren!' uit duizenden mannekelen tegelijk. En of dat nog niet erg genoeg was volgde een spervuur van typische voetbal-tribune-attributen, zoals appels, tomaten en toeters. Nog geen vijf minuten na de opmerkelijke entree, waren de Pojsun-dames weer ijlings vertrokken. Tot overmaat van ramp zweeg zelfs Mart Smeets 's avonds over de bliksemmactie en werd er de volgende dag in geen krant over gerept. Blijkbaar hadden alle journalisten de pauze aangegrepen voor een sanitaire stop. (U-blad Twente)

Oio

Het gaat slecht met de oio's. De Onderzoekers-in-opleiding worden slecht betaald en zijn bovendien buitensporig veel geld kwijt aan de promotie. Het drukken alleen al van een proefschrift kost ongeveer vijfduizend gulden en maximaal 40% daarvan wordt vergoed. Een onaantvaardbare financiële belasting, zo vindt de dienstcommissie Projectmedewerkers in opleiding (proio's?). De commissie wil de belangen van de oio's behartigen en stelt voor dat de universiteiten een groter deel van de promotiekosten voor hun rekening nemen en de oio's daarnaast goedkopere faciliteiten ter beschikking stellen. Daarvoor bestaan nu nauwelijks plannen, zo heeft de commissie na een enquête onder de Nederlandse universiteiten ontdekt. (Mare)

De filosoof David Hume hield onwijs van lekker eten. Hij was dan ook bepaald niet slank. Toch had hij zich in zijn jonge jaren uit geldgebrek een sobere levensstijl aangewend. Dat viel deze Schotse gourmand minder moeilijk dan men zou denken omdat zijn onafhankelijkheid hem liever was dan een overmaat aan fysiek genot. Wellicht vond hij als empirist bovendien dat men zijn zintuigen geen geweld moet aandoen. Uiteindelijk waardeerde hij een goed boek of een spiritueel gesprek meer dan een overvloedige dis. Maar later in zijn leven kwam hij door de verkoop van zijn boeken en enige sinecures in goeden doen, en van die welstand liet hij zichzelf en zijn vrienden genieten.

Ook in zijn zuinige periode ontving Hume wel gasten, die hij gehakt, stooflapjes, kip of haggis, gevulde schapenmaag, voorzette. Maar hij dineerde vooral buiten de deur. Op een avond nam hij, na zijn bestek in zijn zak gestopt te hebben (zoals dat in de achttiende eeuw gebruikelijk was; het scheelde in ieder geval in de afwas) afscheid van zijn gastheer maar sloeg diens aanbod om hem bij te lichten af. Toen hij in het donker van de lange trap afviel, kon zijn vriend het niet nalaten om tegen "Davie" op te merken dat de Schotse Verlichting alléén toch niet voldoende was.

Later in zijn leven werd Hume door zijn boeken een gevierd man, althans in Frankrijk. Toen hij in 1763 als ambassadeur in Parijs aankwam, werd hij onthaald op een wijze die hem in zijn vaderland nooit te beurt viel. De meest vooraanstaande dames wedijverden om de eer "le bon David" in haar salon te mogen ontvangen. Aanvankelijk vond hij al die aandacht en vleierijen maar gênant en miste hij zijn vrienden van de Pokerclub die in hun stamkroeg in Edinburgh een glas sherry of Bordeaux zaten te drinken en over politiek praatten. Maar al gauw begon hij de attenties van de mooie en intelligente vrouwen (onder wie Madame de Pompadour) die hem omringden, op prijs te stellen, en genoot hij van het hoge intellectuele en culinaire peil van de salons. Toch had Hume, ondanks zijn ontwapenende onhandigheid en charme, er soms moeite mee om tussen de gevoeligheden van Grandes Dames met concurrerende culturele kringen door te laveren. Net als nu moesten de echte liefhebbers van cultuur intellectueel snobisme op de koop toe nemen. Hume begon zich pas echt op zijn gemak te voelen toen men hem als een medemens ging behandelen die niet altijd gelijk had, en die men met zijn dikke buik kon plagen.

Zijn populariteit verminderde intussen niet, zeer tot ongenoegen van jaloerse bezoekers uit Engeland. Die begrepen maar niet dat er op deze boerenpommel van een Schot niet net zo werd neergekeken als in hun eigen land. De eeuwige oogkleppen van de Engelse arrogantie verhinderden hun te zien dat Hume een groot man was, en het Schotland van de achttiende eeuw een bloeiplaats van wetenschap en cultuur. En men at er zeker beter dan in het perfide Albion. Ook hieraan zou Hume een actieve bijdrage gaan leveren. (Wordt vervolgd.)

© August Magirus

Cosa di Franco

De hal van het vroegere pand van de Nederlandse Crediet Bank aan de Tongersestraat, waar nu de universiteit haar eigen bankzaken mag regelen.

Aalt Willem Heringa pleit voor duidelijke formulering in Grondwet

SOCIALE GRONDRECHTEN BIEDEN BURGER TE WEINIG HOUVAST

'De overheid treft maatregelen ter bevordering van de gezondheid.' Zo luidt artikel 1.21 van de grondwet. Een mooi voorbeeld van de uiterst vage manier waarop sociale grondrechten in onze wet zijn vastgelegd. Volgens Aalt Willem Heringa, medewerker van de vakgroep Publiek recht, die vandaag in Leiden promoveert op het proefschrift 'Sociale Grondrechten; hun plaats in de gereedschapskist van de rechter', moeten die fundamentele rechten veel concreter beschreven worden, zodat de rechter er houvast aan heeft. Zijn proefschrift is te lezen als een pleidooi voor zo'n wetswijziging, aansluitend bij de concrete regels in internationale verdragen. 'In het Europees Sociaal Handvest staat zelfs, dat kinderen voor schooltijd geen kranten mogen rondbrengen.'

De advocaat van de landelijke studentenbond had het leuk geprobeerd. Een verwijzing naar het Koninkrijksstatuut zou de rechter ertoe moeten bewegen, de Harmonisatiewet (over de maximale inschrijfduur van zes jaar) onrechtvaardig te noemen en af te wijzen. De Haagse rechtbankpresident mr. M.R. Wijnholt voelde er nog wel wat voor, maar de Hoge Raad vernietigde vorige week zijn vonnis. Want de wetgever terugfluiten, dat mag een rechter niet in Nederland; dat bevestigde de Hoge Raad nog eens. De uitspraak van de Hoge Raad is helemaal in lijn met het onderzoek waarop Heringa vandaag in Leiden promoveert. Het proefschrift gaat in hoofdzaak over de vraag, in hoeverre de burger zich via de rechter kan beroepen op een algemeen rechtsbeginsel, in het bijzonder op sociale grondrechten. Algemene conclusie van het onderzoek is, dat de klagende burger dat niet gemakkelijk wordt gemaakt en dat de Nederlandse rechters hierin meestal erg terughoudend zijn.

Aanspraak

De regel uit het Koninkrijksstatuut waarop de advocaat van de studenten een beroep had gedaan, hield in dat de aangesloten landen (Nederland, de Antillen en, toen nog, Suriname) 'de rechtszekerheid van hun burgers moeten garanderen.' Het principe van de rechtszekerheid behoort, net als bijvoorbeeld het recht op onderwijs, tot de sociale grondrechten. Deze spelen vooral een hoofdrol in internationale verdragen, zoals die over economische, sociale en politieke rechten, en in het Europees Sociaal Handvest. Speciaal kenmerk is, althans volgens de definitie van Heringa, dat deze rechten de burgers "aanspraak" verlenen op activiteiten van de overheid, want die moet er zorg voor dragen. Heringa geeft een mooi historisch voorbeeld uit de "Staatsregeling voor het Bataafsche Volk" uit 1798: 'De Maatschappij, bedoelende in alles de welvaart van alle haare Leden, verschaft arbeid aan den Nijveren, onderstand aan den Onvermogenen. Moedwillige lediggangers hebben daarop geene aanspraak.'

Zowel in de Nederlandse grondwet als in de juridische literatuur en in de actuele juridische discussies zijn de sociale grondrechten opvallend afwezig, zo concludeert Heringa. De grondwetsherziening van 1983 was de gelegenheid om de discussie over het opnemen van deze rechten te openen. Uiteindelijk zijn enkele belangrijke rechten er ook inderdaad in terecht gekomen, maar zo vaag geformuleerd, dat ze weinig of geen houvast bieden voor de rechtspraktijk. Zo vermeldt artikel 1.18: 'Bevordering van voldoende werkgelegenheid is voorwerp van zorg van de overheid'. En artikel 1.20: 'De zorg van de overheid is

Heringa: Nederland houdt zich slecht aan de internationale verdragen (foto Franco Gori)

gericht op de woonbaarheid van het land en de bescherming van het leefmilieu'. Met zo'n artikel als uitgangspunt zal het inderdaad niet meevallen om een proces te voeren tegen de opslag van kernafval in je buurt.

Godsdienstvrijheid

Tegenstanders van het opnemen van deze rechten in de grondwet voeren altijd twee argumenten aan. De "sociale" grondrechten kunnen soms strijdig zijn met de "klassieke", zoals de vrijheid van godsdienst. En de positie van de wetgevende macht wordt problematisch, omdat de sociale grondrechten de burgers immers aanspraak geven op overheidsopdrachten. Dat kan er bijvoorbeeld toe leiden, dat de rechter de overheid moet dwingen tot grote, onverwachte uitgaven. Volgens Heringa hoeft dat laatste echter geen onoverkomelijk probleem te zijn, omdat daar in de rechtspraktijk wel een weg voor te vinden is. Bij al die huiver om deze rechten in de grondwet op te nemen, zo zegt Heringa met nadruk, is het immers wel vreemd dat één van die grondrechten al sinds bijna honderd jaar heel concreet en uitgebreid in de grondwet staat, namelijk dat op de vrijheid van onderwijs. Daarin staat niet alleen 'De wet regelt het openbaar onderwijs met eerbiediging van ieders godsdienst en levensovertuiging', maar ook: 'Voorzover deze aan de voorwaarden voldoen, worden de bijzondere soorten van on-

derwijs naar dezelfde maatstaven als het overeenkomstige onderwijs uit de openbare kas bekostigd.' Heringa: 'Dat is toch een zeer concrete regel. Die is natuurlijk historisch bepaald, want de confessionelen wilden destijds hun rechten heel precies beschreven zien. Die wilden al bij voorbaat een wapen hebben tegen mogelijke aanvallen op de gelijke positie van het bijzonder onderwijs. Maar het kan dus kennelijk best in het Nederlands rechtsbestel.'

Koudwatervrees

Heringa vindt, dat in de Nederlandse rechtspraak "koudwatervrees" bestaat over het opnemen van sociale grondrechten in de grondwet. Om te laten zien dat dat niet nodig is, wijdt hij een deel van het proefschrift aan een beschrijving van de situatie in de Bondsrepubliek Duitsland, waar een beperkt aantal, nauw omschreven, afdwingbare sociaalrechtelijke aanspraken in de wet zijn opgenomen. De controle daarover is in handen van het Bundesverfassungsgericht, de instantie die het recht heeft de wetten te toetsen aan de grondwet. En juist dat is en blijft natuurlijk een belangrijk verschil tussen Nederland en Duitsland, dat hier de wetgever de enige instantie is die de wetten mag toetsen aan de grondwet. Daarin is, zoals uit de gang van zaken rond de Harmonisatiewet blijkt, wel een geringe verschuiving te zien, maar die gaat Heringa duidelijk niet ver genoeg.

Hij is een groot voorstander van juridische controle op de wetgever, maar geeft toe dat dat vooral "op hobbyistische gronden" is. 'Ik ben erg gecharmeerd van landen die het "toetsingsrecht" kennen, want dan krijg je soms zulke prachtige zaken. De jurisprudentie van de Amerikaanse Supreme Court bijvoorbeeld, dat is zo mooi om te lezen! De zaak tegen Nixon over Watergate, de zaak-Brown uit 1954 tegen de rassens segregatie op de scholen: alleen het taalgebruik is al zo mooi... Maar ik geef toe, het is een wat banale reden om voor een verandering van het rechtssysteem te zijn.' Een pleidooi voor een betere positie, een concretere beschrijving van sociale grondrechten in de grondwet blijft het proefschrift van Heringa in elk geval wel. Belangrijke troef van de promovendus is hierbij (en dat vult het tweede deel van zijn proefschrift) de rechts-"praktijk". In de rechtspraak, de dagelijkse werkelijkheid van het systeem, blijken de sociale grondrechten op allerlei manieren al een rol te spelen. Zo oordeelde de rechtbank van Middelburg in 1980 dat onder omstandigheden het kraken van een woning niet onrechtmatig tegenover de eigenaar is. Op zichzelf, aldus de rechter, is het kraken van een woning een aantasting van het eigendomsrecht, maar er is geen sprake van onrechtmatigheid als de eigenaar zijn eigendomsrecht 'op sociaal onverantwoorde wijze' gebruikt, bijvoorbeeld door het huis langdurig leeg te laten staan. Volgens Heringa kunnen rechters, maar vooral ook advocaten, veel creatiever zijn in de omgang met die sociale grondrechten. Heringa: 'Als je bij de rechter direct op de grondwet beroept, op de huidige artikelen over de sociale grondrechten, dan sta je gauw weer buiten. Maar er zijn omwegen om je doel te bereiken, bijvoorbeeld via andere beginselen en rechten. Als het vliegveld in de buurt van plan is een extra landingsbaan aan te leggen, heeft het weinig zin je te beroepen op de "zorg van de overheid voor een schoon milieu". Maar wat wél concreet in de grondwet vastligt, is de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Dat is een klassiek vrijheidsrecht, daar kan een rechter mee uit de voeten.'

Gehuwde vrouwen

Heringa concludeert in zijn studie, dat de hoogste rechtscolleges op dit gebied vaak verschillend reageren. Beroemd voorbeeld is het proces van de FNV tegen de staat over de discriminatie van gehuwde vrouwen in de wet werkloosheidsvoorziening. Volgens die wet komen getrouwde vrouwen alleen voor zo'n uitkering in aanmerking, als zij kostwinner zijn. De president van de Haagse rechtbank gaf toe, dat hier sprake was van ongelijke behandeling van mannen en vrouwen en eiste dat de staat die regel binnen drie maanden veranderde. Het Hof van Justitie steunde die uitspraak, ook al voerde de tegenpartij aan dat de wetgever het recht heeft te kiezen "op welke manier" hij aan bepaalde regels gevolg geeft. De Hoge Raad echter oordeelde in een aantal vergelijkbare kwesties, dat in geval van "keuze" inderdaad de overheid, en alleen zij, mag bepalen hoe een rechtsbeginsel wordt uitgelegd. Dat laatste standpunt van de Hoge Raad vindt Heringa, getuige een van zijn stellingen, onzin. Heringa: 'In kwesties waarin die keuze niet aanwezig is, doet de Hoge Raad immers wél uitspraken over discriminatiegevallen. Bijvoorbeeld in de regel dat de ouders van een kind na echtscheiding niet meer samen de ouderlijke macht mogen uitoefenen. De Hoge Raad heeft dat afgewezen en zo indirect voor wetswijziging gezorgd.' Enige verschuivingen in de verhouding tussen wetgever en rechterlijke macht zijn dus wel te constateren. Aan het

voorbeeld van de uitkering voor gehuwde vrouwen is te zien, wat de belangrijkste achtergronden van die verschuiving zijn: de internationale verdragen. Het verbod op discriminatie was namelijk vastgelegd in het IAO-verdrag (van de Internationale Arbeids Organisatie); en toetsing aan internationale verdragen is de Nederlandse rechter wel toegestaan.

Verdrag opgezegd

Gevolg van de uitspraak van de Hoge Raad is overigens geweest, dat Nederland het IAO-verdrag heeft opgezegd. Heringa: 'Die opzegging is er een fraai voorbeeld van, dat Nederland lang niet altijd voldoet aan internationale rechtsnormen. Hoe trots we ook altijd zijn op onze prachtige regels en wetten. Overigens denk ik, dat die opzegging wel weer teruggetrokken wordt. Maar dat toont ook wel weer aan, hoe kwestbaar sociale grondrechten zijn. Vooral als ze niet in de nationale grondwet zijn vastgelegd.' Als het goed is, vindt Heringa, biedt de eigen grondwet altijd het beste "vangnet". Het is niet iets om trots op te zijn, dat dat in Nederland lang niet altijd het geval is. De sociale grondrechten wat minder vaag in de grondwet opnemen, zou al veel helpen. Heringa: 'Het verschil met de internationale verdragen is soms wel heel groot. Zo staat in het Europees Sociaal Handvest tamelijk nauwkeurig omschreven, hoe hoog het minimumloon moet zijn, in verhouding tot het gemiddeld jaarinkomen van de inwoners van een land. Waaruit overigens blijkt, dat het Nederlands minimum jeugdloon veel te laag is. En er staat in, dat het zwangerschapsverlof minstens twaalf weken moet zijn. Dat is dus feitelijk ook meer dan in onze wet is geregeld. Er staat zelfs in, dat het verboden is schoolgaande kinderen in de leerplichtige leeftijd voor schooltijd kranten te laten bezorgen. Het zijn nogal verschillen met de vage regels in onze grondwet over "zorg" en "bescherming". Ik vind het vrij genant dat Nederland daarin steeds door internationale instanties op de vingers wordt getikt. Het zou toch veel beter zijn, wanneer de burgers zich in principe niet op internationale regels hoeven te beroepen? Bovendien: die internationale verdragen komen zo afstandelijk tot stand, op van die conferenties, en de nationale parlementen mogen alleen ja of nee zeggen tegen het resultaat. Concrete regels in de eigen grondwet bieden niet alleen betere rechtsbescherming, maar geven daarnaast meer democratische controle op de tot standkoming van die regels.'

Een beetje onzedelijk

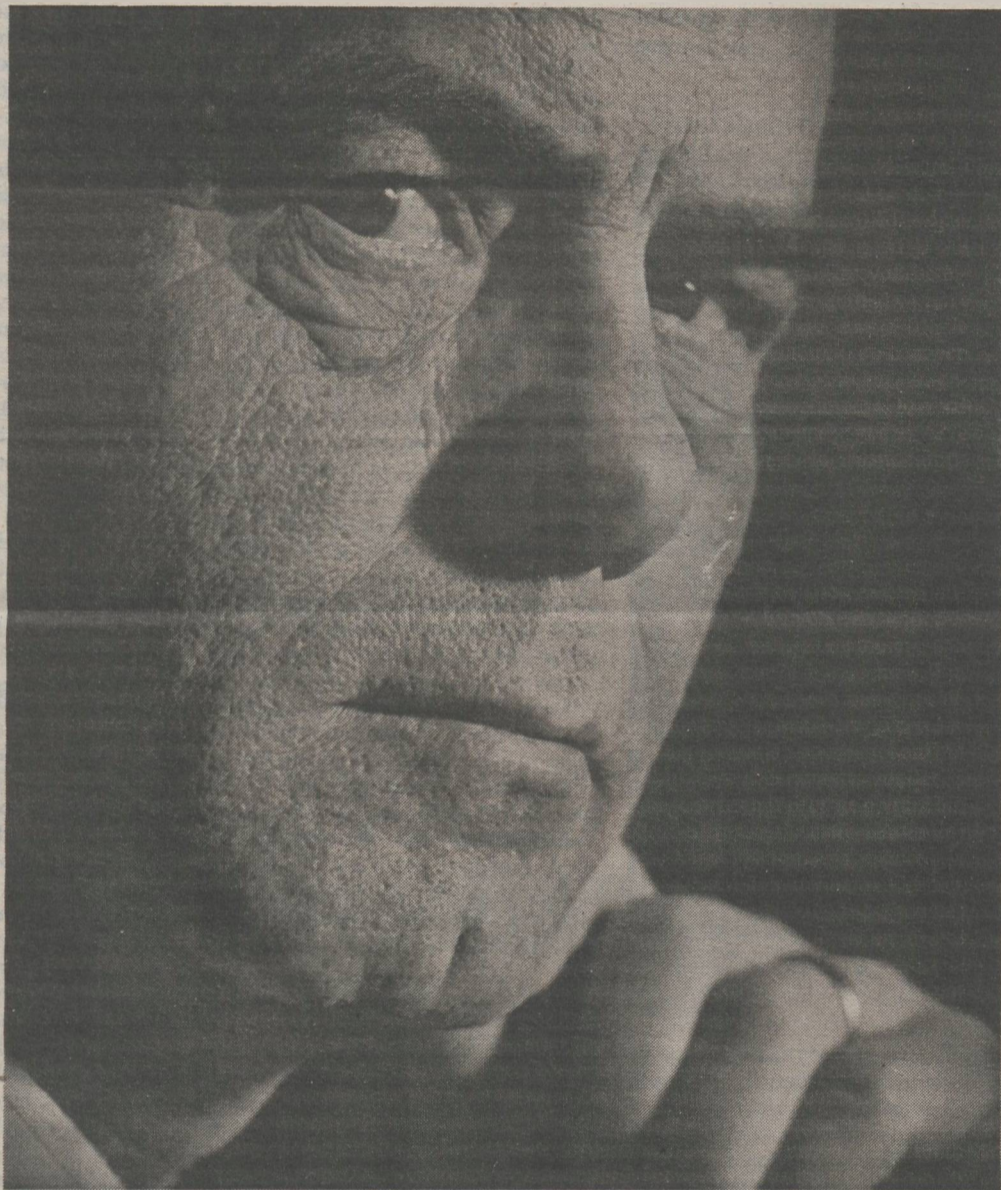
Het pleidooi van Heringa is duidelijk. Maar of hij veel medestanders zal vinden, is zeer de vraag. De belangstelling onder vakgenoten voor het onderwerp is beperkt. 'Juristen beschouwen sociale grondrechten eigenlijk, zo is mij gaandeweg gebleken, als een beetje "onzedelijke" zaken. Onder meer omdat de kwalificatie "sociaal" de connotatie heeft van "socialistisch". Juristen vinden de sociale grondrechten eigenlijk meer iets politieks dan iets juridisch. Maar omdat er zo weinig aandacht voor is, worden ze ook niet erg serieus genomen en zo wordt dat een vicieuze cirkel. Zelf heb ik daar in het begin ook last van gehad; pas tijdens mijn onderzoek ben ik er van overtuigd geraakt, dat de sociale grondrechten werkelijk belangrijk zijn en een serieuze plaats verdienen in het juridisch debat en in de rechtspraktijk. En de minste voorwaarde daarvoor is toch, dat die rechten in de grondwet preciezer en concreter geformuleerd worden dan nu.'

Magriet van Lith

Prof. Wynand Wijnen op VSNU-congres over kwaliteit van studie:

"LAAG RENDEMENT WIJST OP ONREDELIJKE EXAMENEISEN"

Universitaire beleidsmakers en bestuurders op alle niveau's hebben de onderwijsproblematiek ontdekt. Zij verzamelden zich maandag 17 april in groten getale te Utrecht om onder de hoede van de VSNU te confereren over studievoorlichting, aansluitingsproblemen, selectie en studieklimaat. De meest verfrissende conclusie: in plaats van gekanker op de minister van onderwijs, het vwo of de studentenpopulatie, wordt de hand ook eens in eigen boezem gestoken.

Wijnen: "geen extreme bekommernis in hoger onderwijs om studievoortgang" (foto Franco Gori)

Een van de inleiders ter conferentie, drs. S.J. Noorda, gaf onverbloemd kritiek de ongezonde opstelling tot nu toe. Zijn bijdrage handelde over de rol van de universitaire bestuursorganen bij de instroom van studenten. Noorda: 'Als ik me niet vergis, doet zich op tamelijk grote schaal het verschijnsel voor van "blaming the victim". Gaat het goed, dan is dat te danken aan onze voortreffelijke universiteit en haar toegewijde docenten, haar uitstekende reputatie en haar stimulerend studieklimaat. Gaat er iets mis bij de overgang naar de universiteit, dan ligt dat aan de studenten en hun vooropleiding.'

Groot goed

Noorda - theoloog en oud-lid van het college van bestuur van de Vrije Universiteit - ontkent niet dat er structurele aansluitingsproblemen zijn tussen vwo en wetenschappelijk onderwijs. Hij vindt echter dat de universiteiten maar eens moeten accepteren dat de aankomende studenten een bepaalde voorgeschiedenis en voorkennis hebben en dat men de eigen inspanning daarop moet richten. Een vwo-diploma of een hbo-propedeuse geeft vrije toegang tot de universiteit.

'Je kunt daarover treuren en je een ander systeem wensen, met dit stelsel hebben we simpelweg te maken.'

De universiteiten streven naar groei van de studentenaantallen en naar een hoog percentage geslaagden. Dat levert het meeste geld op, maar niet altijd fatsoenlijk onderwijs. Noorda: 'Grootschaligheid wordt ongegeneerd en alsof we niet beter zouden weten als een groot goed beschouwd. En dat ondanks de vele klachten dat het er door die grootschaligheid soms op lijkt dat studenten die de eindstreep halen vooral hun kwaliteiten bewezen hebben in het vak "hoe te overleven in een massale, mensonvriendelijke werksituatie".'

De VU-docent propageerde dan ook een samenhangend universitair beleid dat studenten in staat stelt een zo verantwoord mogelijke studiekeuze te doen en de opbrengst van het onderwijsaanbod voor studenten, instelling en maatschappij zo groot mogelijk te maken. Zonder een duidelijke bestuurlijke grondslag komt daar niets van terecht. In plaats van 'een lappendeken van goede wil, mislukkingen en een enkel oogstrelend succes ter camouflage' wil Noorda dat de universiteit op onderwijsterrein eenzelfde traditie opbouwt als er al veel

langer bestaat in het onderzoekbeleid.

Bedrieglijke praktijken

Een tweede basisvoorwaarde is volgens hem dat de interne en externe kwaliteit van het onderwijs wordt bewaakt en verbeterd. 'Geen universiteit kan het zich permitteren studenten aan te trekken met onderwijsprogramma's die niet verantwoord zijn en hen blootstellen aan een onderwijsomgeving die niet de best mogelijke is.'

Niemand kan ontkennen, meent Noorda, dat de universiteiten zich in hun onderwijsaanbod wel eens schuldig maken aan 'bedrieglijke praktijken'. Falende onderwijsorganisaties, rammelende programma's en onvoorbereide docenten dienen vaker aan de kaak te worden gesteld, een thema waarop volgende inleiders zouden voortborduren. Maar Noorda weet nog een paar voorwaarden waaraan een samenhangend onderwijsbeleid moet voldoen. Volledige en vergelijkbare studie-informatie moet worden bevorderd opdat studenten een verantwoorde keuze kunnen maken. Gezien de snelle veranderingen in het onderwijsaanbod moet die informatie zo actueel mogelijk zijn en zich niet beperken tot

wervende advertentie-campagnes.

Het universitaire onderwijssysteem werkt met veel te veel drop-outs, meent Noorda. Overal zien we in de propedeuse een uitval van rond de dertig procent, plus een aantal studievertragingen van ongeveer een kwart. De universiteit moet die gegevens serieus nemen en niet alleen als een zaak van de student beschouwen. En na de propedeuse wordt langer gestudeerd dan noodzakelijk is, niet omdat de student wordt overvraagd, maar omdat hij uitstelt om beter beslagen aan een loopbaan te beginnen. Volgens Noorda moet een dergelijke strategie niet als een verstoring van het systeem worden beschouwd, maar als een rationele opstelling van de student.

Registratie

Aan de Maastrichtse hoogleraar prof. dr. W.H.F.W. Wijnen (O&O) was gevraagd een vergelijkbaar exposé te geven over de problematiek van de studievoortgang van studenten. De hoogleraar vond dat op zich al opmerkelijk: 'Tot voor kort werd studievoortgang immers gezien als een resultante van capaciteiten, motivatie en ijver van de student. Het onderwijs werd geacht aan die studievoortgang geen eigen bijdrage te leveren, zeker niet wanneer die voortgang bleek tegen te vallen.'

Wijnen meent dat de rol van de universitaire bestuursorganen bij deze problematiek tamelijk beperkt is, omdat bewaking en verbetering van de studievoortgang vooral een zaak van de faculteiten is. Toch moet van de colleges van bestuur en de universiteitsraden worden verlangd dat zij voor die faculteiten de weg effenen, bijvoorbeeld door toe te zien op een goede registratie van de studievoortgang en op actief beheer van de verzamelde gegevens.

Het actieve beheer van voortgangsgegevens zal er toe moeten leiden, dat in een zo vroeg mogelijk stadium wordt vastgesteld welke studenten op welk moment een achterstand dreigen op te lopen. Volgens Wijnen zijn er vervolgens voldoende mogelijkheden om een positieve invloed uit te oefenen op de studievoortgang. De betrokkenen kunnen voor een gesprek worden uitgenodigd waarin de vermoedelijke oorzaken van studievertraging worden nagegaan en eventueel kunnen deskundige buitenstaanders worden ingeschakeld. 'Het enkele gegeven, dat de instelling blijkbaar aandacht besteedt aan de individuele student moet in verband met de studievoortgang vooral niet worden onderschat,' zei hij.

Jaarklassen

Een actief beheer van de geregistreerde gegevens is van nog groter belang als het om de gegevens van grotere groepen studenten gaat. Dan kunnen de structurele oorzaken worden opgespoord van onder meer lage slagingspercentages bij specifieke tentamens, hoge studielast in een bepaalde fase van het onderwijsprogramma of een lage opkomst bij algemene tentamens. En de universitaire bestuurders kunnen nog meer doen.

Zo is volgens Wijnen gebleken dat een stelsel van jaarklassen een minder gunstige werking heeft op de studievoortgang van studenten. Een dergelijk stelsel remt de snelle student, maar ook degene die een studiejaar moet overdoen. De invoering van trimester- en semester-systemen heeft hieraan het nodige verbeterd, maar er gaat nog steeds een remmende invloed van uit. Als het overdoen van een examenonderdeel pas over enkele maanden mogelijk is, dan krijgt de student daarmee een onevenredige studielast op zijn nek. Want, zegt Wijnen, het is vrijwel onmogelijk om de bestudeerde leerstof enkele maanden actueel te houden.

'De feitelijkheid zal dan ook waarschijnlijk zijn, dat eerst een hoeveelheid actuele kennis wordt vergeten, terwijl enige tijd later de gehele leerstof nog weer eens opnieuw moet worden geactuali-

seerd. In het algemeen zou men kunnen zeggen, dat bij het herhalen van tentamens de "straf" niet altijd in de juiste verhouding staat tot het "vergrijp".'

Veel studieprogramma's werken bovendien remmend op de studievoortgang omdat relatief veel tentamens in een korte periode moeten worden afgelegd. Het is geen uitzondering dat iemand er vier of vijf binnen een periode van een of twee weken krijgt te verhapstukken. Wijnen bepleit daarom een zo groot mogelijke spreiding van de tentamens over het studiejaar. Verder zou men moeten afzien van niet-noodzakelijke voorwaarden die aan het volgens van programma-onderdelen worden gesteld. 'Onderdeel A mag dan niet worden gevolgd indien niet voldaan is aan de eisen van onderdeel B, of iets dergelijks. In bepaalde omstandigheden kunnen dergelijke koppeling noodzakelijk zijn. Maar wat opvalt is, dat de noodzaak voor dergelijke koppelingen zelden wordt gedocumenteerd,' aldus Wijnen.

Rendementen

Zo zijn er meer voorbeelden te noemen, zegt de hoogleraar, waaruit blijkt dat binnen het universitaire onderwijs geen sprake is van een 'extreme bekommernis' om de studievoortgang van studenten. Wijnen veronderstelt, dat er bij het opstellen van roosters beter is gelet op een gelijkmatige spreiding van de onderwijslast dan op een gelijkmatige spreiding van de studielast. Ook wordt nogal eens merkwaardig gedacht over rendementen en slagingspercentages: 'Bij hoge rendementen wordt al snel geopperd, dat er wellicht erg soepel met te stellen normen is omgegaan. Dat er bij lage rendementen wellicht onredelijke eisen zijn gesteld hoort men veel minder.'

'Wanneer men een optimale studievoortgang wil bevorderen dan zal men moeten leren, dat lage slagingspercentages veel leer wijzen op onredelijke eisen, op een te geringe onderwijsinspanning, op een gebrekkige voorbereiding van het programma, op onvoldoende kennis over de instromende studenten en veel minder op redelijke eisen, op een aanvaardbare onderwijsvoorbereiding, op een moeilijk en belangrijk vak, enzovoort. Wanneer men een optimale studievoortgang wil bevorderen dan zal men zich moeten bezinnen op de vraag, hoe het bevorderen van de studievoortgang kan worden beloond en hoe het afremmen van de studievoortgang kan worden bestraft.'

Sokken oprollen

Wijnen zou het met deze conclusie ook heel aardig doen op een volgend onderwijscongres van de LSVB. De VSNU had de conferentie van maandag uitdrukkelijk niet bedoeld om beleidsaanbevelingen aan de universiteitsbesturen te formuleren. Dat past niet in de werkwijze van de vereniging en het zou trouwens ondoenlijk blijken om de gedachtenwisseling in het grote aantal 'deelsessies' van deze dag zelfs maar samen te vatten.

Volgens VSNU-voorzitter ir. P. van der Schans was het al wat dat de conferentiegangers eens konden nagaan wat er in de komende jaren van het onderwijs wordt verwacht en wat de rol van de besturen daarbij is. En dat voor een keer eens 'zonder op een rijtje te willen zetten wat de minister allemaal verkeerd heeft gedaan'.

Of zoals de Utrechtse rector magnificus prof. dr. J.A. van Ginkel dat formuleerde: 'De Wet Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek geeft starks ruimte programmavrijheid aan de instellingen en keuzevrijheid aan de studenten. Het is hoog tijd om samen te eigen sokken op te rollen'.

Jos Dohmen/HOP

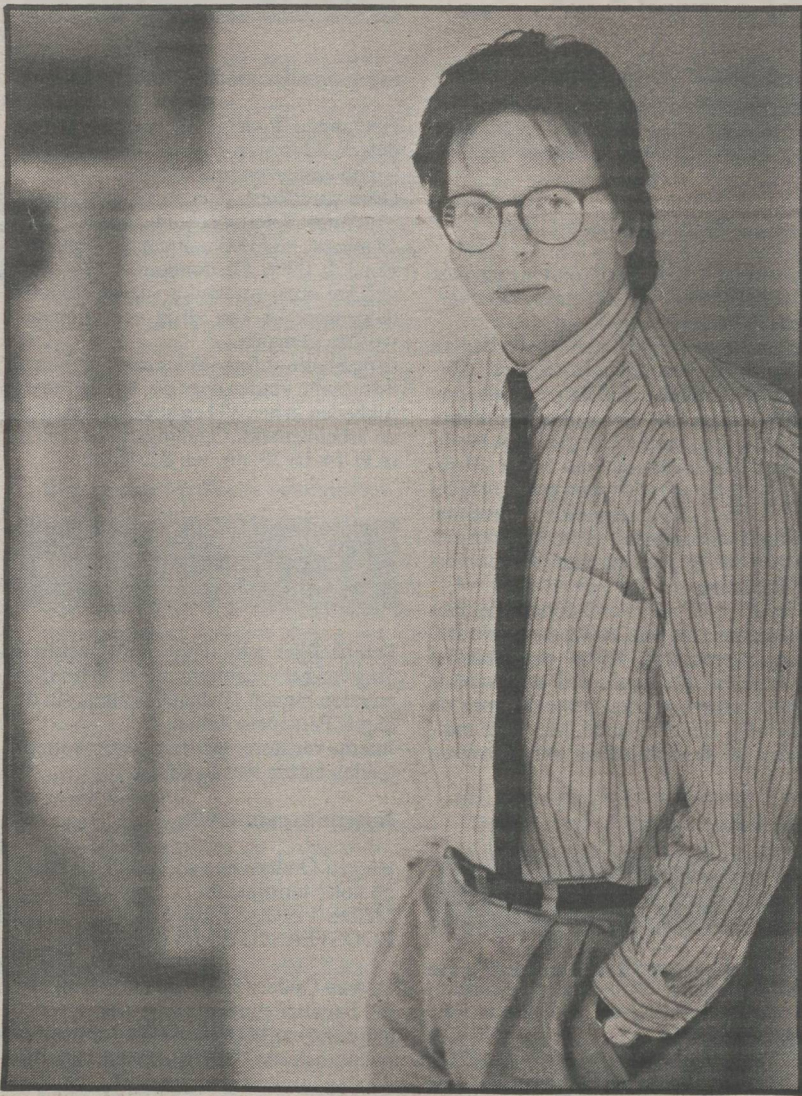
'Milieugezondheidswetenschappen'
'in beslissend stadium

MILIEU & GEZONDHEID WIL ZICH PROFILEREN VIA ONDERZOEK

Studenten die in september met een studie gezondheidswetenschappen of geneeskunde beginnen, zullen waarschijnlijk na hun eerste jaar al over kunnen stappen naar het doctoraalprogramma milieugezondheidskunde. In september 1990 moet deze nieuwe studierichting namelijk van start gaan. In tegenstelling tot eerdere plannen gaat het hier niet om een achtste afstudeerrichting in de faculteit der gezondheidswetenschappen, maar om een apart programma, dat organisatorisch is ingebed in een nieuw op te richten interfacultair instituut. Die vorm is voornamelijk gekozen omdat er grote nadruk wordt gelegd op een ambitieus onderzoeks-programma.

Niet alles is al in kannen en kruiken: de voorstellen moeten het gebruikelijke circuit van faculteitsraden (geneeskunde en gezondheidswetenschappen) en universiteitsraad nog doorlopen. Daarna zullen ze zo spoedig mogelijk ter goedkeuring aan de minister van onderwijs, Deetman, worden voorgelegd. Serieuze moeilijkheden worden echter niet meer verwacht, ook niet van de kant van de Landbouwniversiteit in Wageningen. Deze is er enigszins beducht voor dat er in Limburg een doublure zal ontstaan van haar eigen studierichting milieuhygiëne, tot nu toe de enige milieukundige opleiding in Nederland waar de gezondheidsaspecten van de vervuiling een meer dan marginale plaats in het curriculum innemen. Wageningen vindt minister Deetman in dit opzicht aan zijn zijde; ook hij wenst dat de verschillende disciplines binnen de milieukunde landelijk op elkaar afgestemd worden. Dat, zo zegt een der Maastrichtse initiatiefnemers, dr. Jos Kleinjans, ligt dan ook uitdrukkelijk in de bedoeling. Veel beletselen zal dat volgens hem niet opleveren, want het vakgebied wordt nog eens uitputtend bewerkt. Tot die conclusie kwam ook de Interdisciplinaire Commissie Milieukunde (ICM) van de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten, die constateerde dat het onderwijs in de milieugezondheidskunde lacuneus is. Het onderzoek kan eveneens en steuntje in de rug gebruiken, meent de ICM, en de passage in haar 'Ontwikkelingsplan' waarin ze deze overtuiging neerlegde wordt dan ook met voldoening aangehaald in het nu gepresenteerde Maastrichtse rapport: naast Wageningen is er volgens de ICM ruimte om "tenminste op nog een plaats een milieukundige benadering van het thema milieu en gezondheid te verzorgen".

Wat betreft de landelijke ondersteuning (of op zijn minst aanvaarding) van de Maastrichtse plannen kan er naar het schijnt dus nauwelijks meer iets stuk. En natuurlijk, de tijd is rijp, overrijp wellicht. Geen dag gaat voorbij of het milieuschandaal van gisteren is alweer ingehaald door een nieuwe kwestie. Het milieu is zelfs al lang niet meer de exclusieve, zij het wrange, hobby van drammerige PPR-politici en bebaarde activisten. Integendeel, die lijken hoe langer hoe meer het veld te moeten ruimen voor zakelijke types uit de VVD en CDA-stal. Aangezien die partijen op dit moment politiek de dienst uitmaken en er bovendien in het komende jaar verkiezingen op til zijn, moet het wel heel gek lopen wil een plan dat wetenschappelijke aandacht beloofd voor zorgkind nummer 1 van de welvaartsmaatschappij, niet het groene licht krijgen.

Kleinjans: Marktonderzoeken? Daar liggen we niet van wakker (foto Franco Gori)

Biologisch

Toch zijn het juist niet de incidenten en schandalen waar de milieugezondheidskunde zich mee bezig wil houden. Veel meer gaat het om de langere termijn-effecten van permanente blootstelling aan verontreiniging. Dat de bossen langzaam onder onze handen afbrokkelen als gevolg van de zure regen is inmiddels bekend, maar wat er met mensen gebeurt die diezelfde regen op hun hoofd krijgen, of die jaar in jaar uit in een nieuwbouwwoning leven die toevallig op de plek staat waar zich vroeger de plaatselijke verffabriek bevond, is nog een groot raadsel. Dat is dan ook het terrein waar op straks de afgestudeerde milieugezondheidskundigen hun maatschappelijk nut mogen gaan bewijzen. In termen van het rapport van de Maastrichtse Commissie Milieugezondheidskunde (terzijde: wat heeft men toch tegen de -s-

tussen gezondheid en kunde? Bedrijfskunde heet toch ook niet bedrijfskunde?) moet de afgestudeerde van deze opleiding in staat zijn om onderzoek te verrichten naar de gevolgen voor de gezondheid van "verstoringen van de mens-milieu relatie". Vervolgens moet hij een risicoschatting kunnen maken van blootstelling aan gevaarlijke stoffen en preventieve maatregelen aan kunnen geven om dat risico te verminderen. Voor het overige is inzicht in beleidsmatige aspecten vereist. De opleiding is "nadrukkelijk biologisch van aard" meldt daarom het rapport; de maatschappijwetenschappen zijn nodig, maar "aanvullend". Accentverschillen zullen er evenwel zeker worden aangebracht. De commissie beoogt twee richtingen in het onderwijs: een hoofdzakelijk biomedische, die vooral onderzoekers zal opleveren, en een beleidswetenschappelijke, waarin vakken als recht,

economie en technologie meer worden benadrukt en die op termijn milieugezondheidskundige beleidsmedewerkers op de markt moet brengen. Hun werktein zou zowel in de non-profit- als in het bedrijfsleven liggen.

Groeimarkt

Niet dat daar overigens op dit moment ook maar iemand zit te wachten op dit soort academici. De marktonderzoekjes die werden gepleegd wezen uit dat er geen vraag naar deze nieuwe discipline is, maar, verklaart een optimistische Jos Kleinjans: "Daar ligt bij ons niemand van wakker". Hij is vol vertrouwen dat het aanbod de vraag wel zal creëren. De industrie dient zich immers steeds meer te conformeren aan milieu-eisen van de overheid, die op haar beurt een actiever beleid zal moeten voeren. Daartussenin bevindt zich de "groeimarkt" van de commerciële milieutechnologische- en adviserende bureaus. In alle gevallen zijn er onderzoekers en beleidsmedewerkers met oog voor het menselijke gezondheidsaspect nodig. Jaarlijks, schat men, moet het mogelijk zijn dat zo'n 35 afgestudeerden hun weg in de wereld vinden. Zeker ook internationaal, bijvoorbeeld bij de organen van de Europese Gemeenschap. Als het goed is zal tijdens de studie het nodige voorbereidende werk voor een dergelijke carrière zijn gedaan: het gehele laatste (derde doctoraal-) jaar is uitgetrokken voor een stage, die waar mogelijk in het buitenland zal worden doorgebracht. Dat zal dan body kunnen geven aan het zo vurig beleden ideaal van de internationalisering.

Schellinkje

'Internationalisering', geen enkel zichzelf respecterend universitair initiatief schijnt er meer buiten te kunnen, aan deze universiteit al helemaal niet. Wat de snelle auto en het dito pak voor de gemiddelde yup is, benadert de betekenis van het woordje 'internationaal' in het gemiddelde RL-rapport: zonder is het geen gezicht en blijft elke poging om een aardige transactie af te sluiten bij voorbaat kansloos, maar voor de rest is het hoofdzakelijk buitenkant. Cosmetiek om de oppervlakkige toeschouwer te epateren en vooral om hem, in het geval van de universiteit en de minister, geld uit de zak te kloppen. De indruk dat ook het milieugezondheidskunde-rapport voor het schellinkje is opgetuigd met een hoge frequentie van het woordje 'internationaal', wordt versterkt als we zien in wat voor organisatorisch kader de plannen zijn gedacht. Met veel tamtam wordt het zoveelste Europese centrum in Maastricht aangekondigd, uiteraard in het Engels: het European Center for Environmental Health Sciences, ECEHS.

Is hier inderdaad sprake van gewichtdoenerij?

Nee, vindt Kleinjans, voor zoveel sceptis ontbreekt alle grond. Het ECEHS wordt een instituut dat zich werkelijk internationaal zal moeten manifesteren. Daarvoor zijn twee redenen. De eerste is dat de milieuproblematiek bij uitstek internationaal is: wat bij Eijsden de grens over spoelt in de vorm van de Maas is per definitie niet te bestrijden met louter nationaal beleid. En zeker na 1992 zal, zo luidt de suggestie, een effectief milieubeleid internationaal zijn, of het zal niet zijn. De tweede reden is de ligging van de RL en dus van dit instituut: midden in een grensstreek (door handige PR-functionarissen ooit Euregio gedoopt), waardoor buitenlandse contacten toch iets sneller tot stand zouden moeten komen dan vanuit een willekeurige plek in de randstad.

Zwaar instituut

Of dit laatste argument, dat al jaren te pas en te onpas van stal wordt gehaald, in dit

geval ook werkelijk hout zal snijden staat nog te bezien, maar aan de initiatoren zal het niet liggen. Zij kiezen voor een zwaar aangekleed instituut met de aanzienlijke omvang van 35 wetenschappelijke- en 25 niet-wetenschappelijke personeelsplaatsen, dat per se internationaal zal moeten opereren. Dit mede op advies van niet de minsten onder de externe deskundigen. In de voorbereidende fase heeft men de plannen namelijk niet alleen uitgebreid kritisch laten doorlichten door een panel van deskundigen in het DSM-kasteeltje te Vaalsbroek, maar is tevens advies gevraagd aan twee voormalige VVD-bewindslieden die de zorg voor het milieu in hun portefeuille hadden: Ginjaar en Winsemius. Vooral de laatste pleitte voor een instituut dat zwaar genoeg geëquipeerd zou zijn om zich internationaal aanzien te kunnen verwerven. Alleen op die manier zou het zich staande kunnen houden naast alle andere activiteiten die er op het gebied van de milieukunde gaande zijn. Daarmee was nog een reden gegeven om over de grenzen te kijken: een onderzoeksprogramma van het vereiste gewicht vraagt meer middelen dan te verwachten zijn van het departement van onderwijs en wetenschappen. Dat financiert immers hoofdzakelijk op basis van studentenaantallen, een methode die volgens Kleinjans te weinig oplevert om het ambitieuze researchprogramma van de grond te kunnen tillen. Vandaar dat niet alleen gelonkt wordt naar een chemische industrie als DSM, maar ook naar de Europese overheid om extra geld in het project te steken. Onderhandelingen daarover zijn gaande, vertelt Kleinjans.

Om dit alles te kunnen dragen en adequaat te kunnen besturen is volgens de Commissie Milieugezondheidskunde de instituuetsvorm de aangewezen weg. In dit geval gaat het om een interfacultair instituut van geneeskunde en gezondheidswetenschappen, waarin ook inbreng wordt verwacht van rechten, economie en algemene wetenschappen, met name wiskunde en informatica. Zo'n verscheidenheid is alleen in deze vorm slagvaardig te managen, meent de commissie. Wat er overblijft van de democratische controle zoals die in de reguliere universitaire bestuursstructuur is voorzien, zal waarschijnlijk nog een onderwerp van discussie zijn in de komende vergaderingen van de faculteitsraden.

Toch is, als daarvan de goedkeuring eenmaal is verkregen, nog niet aan alle voorwaarden voor een succesvolle start voldaan. In het wetenschappelijk profiel van deze universiteit ontbreekt immers het een en ander. Expertise op natuurwetenschappelijk gebied, vooral dat van de chemische analyse, is onvoldoende aanwezig. Die moet dus in huis worden gehaald. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor iets als algemene milieukunde. Maar, beklemtoont het commissierapport, het gaat hier om aanvullingen; het merendeel van de benodigde kennis is aanwezig en wordt nu onder meer reeds ingezet ten behoeve van de afstudeerrichting biologische gezondheidskunde (BGK). De nieuwe studierichting zal naar verwachting vooral studenten uit deze hoek aantrekken. Bij BGK wordt al aandacht aan milieugezondheidskunde besteed. De instroom staat open voor alle RL-studenten die een propaedeuse hebben behaald in de faculteiten der geneeskunde en gezondheidswetenschappen. Studenten die elders een exacte studie volgen (scheikunde, biologie, farmacie) zijn eveneens welkom.

Wammes Bos

Universiteit

Algemeen

Promotie drs. L. Strijbosch

Op vrijdag 21 april om 16.00 uur verdedigt drs. L. Strijbosch zijn proefschrift "Experimental design and statistical evaluation of limiting dilution assays". Promotor is prof.dr. W. Albers. Drs. Strijbosch is de eerste die een statistisch proefschrift aan de RL verdedigt. Het proefschrift beweegt zich op medisch statistisch terrein en behandelt een onderwerp uit de immunologie: het werken met verdunningsreeksen (limiting dilution assays). Een deel van het proefschrift betreft een nieuwe methode voor de proefopzet: het aantal dunningsen, het aantal te herhalen bepalingen per verdunning en het (gemiddeld) aantal cellen per herhaling. Drs. Strijbosch besteedt verder aandacht aan de gebruikelijke schattingsmethoden (maximum likelihood, minimum chi-square) en enige onzuiverheidsreducerende schattingsmethoden (jackknife en bootstrap). Theoretische overwegingen en Monte Carlo-resultaten maken duidelijk dat een bepaalde jackknife-variant meestal de voorkeur geniet.

Dienst Voorlichting gesloten

Op dinsdag 23 mei is de dienst Voorlichting de hele dag gesloten. Op 24 mei is de dienst weer bereikbaar.

Dienst Studentenzaken gesloten

Op vrijdag 21 april is de dienst Studentenzaken gesloten. De afdelingen secretariaat, centrale studentenadministratie, studentendecanaat, studie-infotheek, bureau LV&S en het Kamerburo zijn die dag niet bereikbaar. Het Steunpunt Studiefinanciering blijft wel bereikbaar.

RL-AGENDA

21-04 Promotie L. Strijbosch, Experimental design and statistical evaluation of limiting dilution assays, promotor: prof.dr. W. Albers, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.

25-04 SLO-cursus over Afvalstoffenwetgeving, bodembescherming en bodemsanering. Bestuursacademie, Roermond, 13.30 uur, info: tel. 887273.

25-04 Lezing Politieke cultuur in Midden-Amerika door drs. K. Wellinga, Aula, TS53, 20 uur, info: tel. 888693/307.

26-04 Colloquium Competition in Health Care; new evidence from the US-experience and a review of current proposals for competition within the National Health Service door R. Scheffler, Pr. Bisschopsingel 22, 15 uur, info: tel. 887439.

27-04 Alcoholverslaving bij vrouwen door mw. S. Lammers, Vrouwenstudies GW, k. 1000, TS53, 15.30 uur, info: tel. 887324/888767.

27-04 Inauguratie prof.dr. J. van der Zee, Aula, TS53, 16 uur, info: tel. 887141/7210.

27-04 Vergadering URaad, Feestzaal, Bou3, 19.30 uur, info: tel. 887166.

27-04 Lezingen Bouwhistorisch onderzoek en stedelijk beleid door prof. R. Meischke en Bouwhistorisch onderzoek en stedelijk beleid in Maastricht door ir. C. van Haften, Aula, TS53, 20 uur, info: tel. 888693/307.

Openingstijden UBibliotheek

In verband met de komende feestdagen zijn de openingstijden van de Universiteitsbibliotheek als volgt vastgesteld: zaterdag 29 april: alle locaties geopend donderdag 4 en vrijdag 5 mei: alle locaties gesloten

zaterdag 6 mei: Bib. AZM/BMC gesloten
Bib. Bonnefanten gesloten
SL Nieuwenhof gesloten
Bib. + SL Randwijck geopend
Zaterdag 13 mei: Bib. en SL Randwijck gesloten

overige locaties geopend
Maandag 15 mei: alle locaties gesloten.

Interbibliothecair leenverkeer

De faculteitsbesturen hebben het volgende besloten inzake het IBL: FdG/FdGW/FdAW: het huidige bonnensysteem wordt afgeschaft; studenten en medewerkers kunnen dus van het IBL gebruik maken zonder bonnen bij de UB in te leveren. Reeds gekochte bonnen moeten eerst opgemaakt worden; zij worden verrekend met het facultaire IBL-budget.

FdR: medewerkers kunnen van het IBL gebruik maken zonder bonnen bij de UB in te leveren; studenten echter moeten bij hun IBL-aanvraag wel een bon indienen. Meer inlichtingen over deze studentenregeling bij de vakgroepsecretariaten. FdEW: het huidige bonnensysteem wordt gehandhaafd. Medewerkers en studenten dienen een bon in te leveren bij elke IBL-aanvraag. Studenten die voor de studie, b.v. een afstudeerscriptie, gebruik willen maken van het IBL kunnen bij de begeleidende faculteitsmedewerker een bon krijgen. Wie vindt dat hij/zij ten onrechte geen bon krijgt, kan contact opnemen met de studentafgevaardigde in de bibliotheekcommissie, Juud van der Wijk.

SIB-lezingencyclus

Op dinsdag 25 april vindt er om 19.30 uur in de Filmzaal, TS53, een lezing over het Palestijns-Israëliësch conflict plaats. Dr. L. Biegel, midden-oosten specialist en hoogleraar politicologie aan de UvA,

Dienst Voorlichting

"Bulletin" wordt verzorgd door de Dienst Voorlichting. Kopij inleveren bij de redacteur van deze rubriek, Frank Speet, kamer 0010, Bouillonstraat 3, op speciale kopijbladen (bij hem verkrijgbaar). Kopij dient UITERLIJK VOOR VRIJDAG 12 UUR ingeleverd te worden voor de Observant die de donderdag daarop verschijnt. De Dienst Voorlichting behoudt zich het recht voor berichten in te korten, te wijzigen of niet meteen op te nemen. Externe berichten worden meestal niet opgenomen. Informatie: Frank Speet, tel. 887171.

geeft dan een algemene inleiding over de problematiek en een historisch overzicht. Toegang: leden gratis, niet-leden f 2,50.

Agenda KOKO

Dinsdag 25-4 20.30 en 22.30 uur: video Sixteen Candles.
Woensdag 26-4: toneel door de CC (onder voorbehoud).
Donderdag 27-4: swingavond.
Mensa: iedere maandag t/m donderdag. KOKO, Hoogbrugstraat 1, tel. 215418.

Agenda Circumflex

Maandag 24-4 21.00 uur: video The last emperor.
Donderdag 27-4 21.00 uur: video Havinck en swingavond.
24-4 t/m 27-4 19.00 uur: Resto 12 (alleen voor leden).
28-4 t/m 30-4: Survival, georganiseerd door de sportcommissie.
Info: tel. 251088.

Buitenland

Bureau Buitenland Info

Bureau Buitenland (BB) ontving onlangs informatie over de volgende onderwerpen:
- Door de medische faculteit van de San Marcos Universiteit te Lima, Peru, worden Nederlandse medicijnenstudenten uitgenodigd het IV Zuidamerikaanse Wetenschappelijke Congres van Medicijnen Studenten, dat van 16 tot 20 augustus te Lima zal worden gehouden, bij te wonen. Geïnteresseerden studenten zullen zelf zorg moeten dragen voor een eventuele vergoeding van reis- en verblijfkosten.
- Op 20 en 21 mei wordt door de personeelsvereniging van de RL i.s.m. de studentenvereniging Koko een benefiet evenement georganiseerd waarvan de baten zullen worden bestemd voor de stichting Beyers Naudé. Met deze middelen zal de stichting o.a. studiebeurzen

beschikbaar stellen t.b.v. studie en onderzoek naar de oorzaken en gevolgen van schendingen van de fundamentele rechten van de mens. Het evenement zal bestaan uit een sportief element, een avondfeest, shows, frùschoppen, amusement en een afsluitceremonie.

- Sotheby's Educational Studies organiseert diverse art courses, variërend van 1 dag tot enkele maanden. Enkele titels: Country House Studies, Contemporary Art Course, Sotheby's Asian Arts Course, Contemporary Painting and Sculpture, etc. Plaats: Londen, UK.
Meer informatie: op dinsdag en donderdag van 10.00 tot 11.30 uur bij bureau Buitenland, kamer 2006A, Bou3, tel. 887519/7513, Han Aarts en Hettie van Witteloostuyn.
Op deze tijden kan tevens informatie worden ingewonnen door studenten die willen gaan studeren in het buitenland.

Onderwijs

Studentendecanen en studie-infotheek

Het bureau Studentendecanen biedt studenten advies en begeleiding bij allerhande vragen en problemen.
Open spreekuur: di + do 14-16 uur, wo 17-19 uur. Telefonisch: ma t/m vr 13.30-14 uur, tel. 887354 (ook voor afspraken), Bou3, k. 0306. Op donderdag 27-4 vervalt het open spreekuur van de studentendecanen. Er kan altijd een afspraak worden gemaakt.
In de Studie-infotheek kunnen studenten informatie vinden over o.a. studiemogelijkheden in het WO en het HBO en over de arbeidsmarkt. Openingstijden: ma t/m vr 14-16.30 uur, tel. 887351.

Vacatures

Schriftelijke sollicitaties onder vermelding van het vacaturenummer op brief en envelop binnen 10 dagen richten aan de dienst Personeel Zaken.
Interne vacatures gelden uitsluitend voor medewerkers van de RL.

Interne vacature 036

Bureau Onderwijs van de FdEW zoekt op korte termijn een **MEDEWERK(ST)ER T.B.V. ROOSTERS/STAGES** (full-time).

Bureau Onderwijs is een onderdeel van het Faculteitsbureau en verzorgt de organisatie van het onderwijs en de examenadministratie. Hierbij behoort de ondersteuning van de Examen-, Studierichtings- en Toetscommissie. Bij bureau Onderwijs werken 6 medewerk(st)ers. Er is een vacature ontstaan met het volgende takenpakket:
- de coördinatie en administratie van de stages in binnen- en buitenland, met inbegrip van het geven van informatie over stages en de registraties van stages - het maken van onderwijsroosters, incl. inschrijvingen studenten, inventariseren beschikbaarheid docenten, beheerszaken en verwerken van keuzeblokken in de studie jaren 3 en 4.

Vereist:
- HBO-niveau
- organisatietalent en min. 3 jaar ervaring in organisatorische functie
- goede sociale vaardigheden, incl. representativiteit
- zelfstandigheid, inventiviteit, accurate en stressbestendigheid
- actieve beheersing Engels, passieve beheersing Frans en Duits
- ervaring met PC's is gewenst.
Salariëring: afhankelijk van leeftijd, opleiding en ervaring max. schaal 6, met mogelijk perspectief op schaal 7 (afhankelijk van persoonlijk functioneren en invulling van de functie).
Inlichtingen: C. Langerak, tel. 888844 of 253734 of mw. E. Krijnen, 888831.

Interne vacature 037

Bij MERIT, het facultaire onderzoeksinstituut van de FdEW bestaat t.b.v. het onderzoekprogramma "Inter-company Cooperation and Technological Development" een vacature voor een **ASSISTENT IN OPLEIDING M/V** full-time.

Taken: betrokkene zal onderzoek verrichten naar samenwerkingsspatronen tussen ondernemingen in internationale programma's zoals Eureka, Esprit. Het accent bij het beoogde onderzoek ligt op de industrieel-economische analyse van met name de relatie tussen veranderingen in marktstructuren, technologische ontwikkelingen en strategieën van ondernemingen. In het bovengenoemde onderzoeksprogramma wordt vooral aandacht besteed aan samenwerking die ondernemingen tot stand brengen los van overheidsprogramma's en internationale programma's.

Het onderzoek dat door de AIO zal worden verricht betreft een parallel studie naar samenwerking tussen ondernemingen waarbij eerder genoemde internationale programma's een initiërende rol spelen.

Eisen: opleiding op academisch niveau in algemene of bedrijfseconomie met belangstelling voor externe organisatie en innovatie management.
Aanstelling: de aanstelling bestrijkt een periode van 4 jaar en zal worden afgerond met een promotie. Datum van ingang: zo spoedig mogelijk.
Salaris: min. f 1778,- bruto per maand in het eerste jaar, oplopend tot max. f 3168,- bruto per maand in het vierde jaar.
Inlichtingen: dr. J. Hagedoorn, tel. 888778/741.

Interne vacatures 038 t/m 045

De FdR roept gegadigden op voor de functie van **ASSISTENT IN OPLEIDING M/V**.
Taak: het onder begeleiding van senior docenten verrichten van wetenschappelijk onderzoek met als beoogd resultaat het afronden van een proefschrift binnen vier jaar. Max. 25% van de werktijd wordt besteed aan het geven van onderwijs aan eerste-fase studenten. De AIO volgt individueel en in groepsverband een opleiding tot wetenschappelijk onderzoeker.

Onderzoeksprojecten:
1. De benoeming van rechters
Begeleider: mr. R. de Winter, tel. 887328/7231. Gevraagd: afgestudeerd jurist met belangstelling voor publiekrecht en rechtsvergelijking. Vac.no.: 038
2. Effecten en doorwerking van grondwetsherzieningen 1983/1987, m.u.v. hoofdstuk I
Begeleider: mr. A. Heringa, tel. 887107/7231. Gevraagd: afgestudeerd jurist met belangstelling voor en kennis van het staatsrecht. Vac.no.: 039.

3. Pandrecht op aandelen
Begeleider: prof. mr. C. Schwarz, tel. 887341/7219. Gevraagd: afgestudeerd jurist met belangstelling voor ondernemingsrecht en/of zakenrecht. Vac.no.: 040.
4. Het erfrecht bij versterf in het departement van de Nedemaas 1795-1804
Begeleiders: prof. mr. A. Gehlen, tel. 887020 ('s woensdags) 045-719430 (rest van de week) of 045-713471 ('s avonds) en drs. A. Berkvens, tel. 887061/7020. Gevraagd: jurist, bij voorkeur privaatrechtelijk afgestudeerd, met belangstelling voor rechtsgeschiedenis en met kennis van de Franse en Duitse taal. Vac.no.: 041

5. Bewijsrecht in nationaliteitsrechtelijke aangelegenheden
Begeleider: prof. mr. G. de Groot, tel. 887091/7219. Gevraagd: afgestudeerd jurist met belangstelling voor rechtsvergelijking en civielrechtelijk en administratiefrechtelijk procesrecht. Vac.no.: 042.
6. De relatie tussen de sociale en economische politiek van de EG
Begeleiders: prof. mr. C. Flinterman, tel. 887124/7233, mw. mr. E. Steyger, tel. 887295/7233. Gevraagd: afgestudeerd jurist met belangstelling voor het recht van de Europese Gemeenschappen. Vac.no.: 043.

7. Sancties in de onderneming
Begeleider: prof. mr. A. Geers, tel. 887293/7231. Gevraagd: afgestudeerd jurist met kennis van het vakgebied Sociaal Recht en sociaal-wetenschappelijke

Dienst Voorlichting

Arrondissement Nieuwenhof

Dinsdag 25 april practicum-4-ruimte, ZW4, dienen de volgende zaken voor de Politierechter mr. J. Wöretshofer:

15.00 uur nr. 906.007 PR R'dam. Partijen O.O. en Willems; raadslieden mr. Jaspers en mr. Magermans. Omschrijving: een student verlaat de Hema met in zijn tas een stereo radiocassetterecorder, zes CD's en vier cassettes. E.e.a. zonder kassabonnen. De eerste dagvaarding werd nietig verklaard.

15.15 uur nr. 903.017 PR Alkmaar. Partijen O.M. en van Loon; raadslieden mr. Cruyff en mr. Busman. Omschrijving: om een vrijspraak in een vorige strafzaak te vieren bedrinkt verdachte zich. Hij neemt vervolgens plaats in zijn auto en wordt daarop in de kraag gegrepen door een opsporingsambtenaar.

15.30 uur nr. 906.013 PR Utrecht. Partijen O.M. en Dubois; raadslieden mr. Opendam en mr. Oekermans. Omschrijving: verdachte zonder werk, inkomsten en kamer stal twee pakjes sigaretten. Hij wilde deze alsnog betalen, doch dat werd niet geaccepteerd. Er is een zogenaamd mini-procesverbaal.

15.45 uur nr. 902.008 PR Den Bosch. Partijen O.M. en Nijhof; raadslieden OvJ mr. Eigenbrood en mr. van de Vrugt. Omschrijving: een man met weinig inkomsten kan de verleidingen in een groot warenhuis niet weerstaan en gaat er met een herenoverjas vandoor. Buiten het gebouw wordt hij staande gehouden.

16.00 uur nr. 904.004 Raadskamer Maastricht. Partijen O.M. en Killaars. Raadslieden OvJ mr. Harten en mr. Noyon. Omschrijving: bezwaarschrift tegen de dagvaarding.

Contactpersonenoverleg onrechtmatig gedrag

Donderdag 27 april 20.15 uur in de collegezaal: contactpersonenoverleg Onrechtmatig gedrag avondopleiding.

Sluiting faculteit

In verband met Hemelvaart en Bevrijdingsdag zal de faculteit op donderdag 4 en vrijdag 5 mei gesloten zijn. Het onderwijs van de jaren 2, 3 en 4 wordt verplaatst naar donderdag 15 en 16 juni, zelfde tijd en ruimte.

Eerstejaars dagstudenten hebben van 3 t/m 16 mei geen onderwijs i.v.m. hun opstel strafrecht. Dit opstel dient te worden ingeleverd op 18 mei van 10.00-12.00 uur.

Uitreiking doctoraalbul

De doctoraalbul zal worden uitgereikt op vrijdag 4 augustus. Er is een uitreiking om ongeveer 10.00 uur en een uitreiking om ongeveer 14.00 uur gepland. Studenten die denken voor die tijd af te studeren kunnen zich opgeven via de brievenbus van bureau Onderwijs met opgave van hun voorkeur. De volgende doctoraalbuluitreiking is gepland op woensdag 27 september. T.z.t. zullen nadere gegevens bekend gemaakt worden.

Lezing over Koerden

Rechtstreeks organiseert op 25 april om 14.00 uur een lezing/discussie over het thema de Koerden en het zelfbeschikkingsrecht in de Collegezaal, ZW4. Er zal aandacht worden besteed aan de feitelijke situatie waarin Koerden zich bevinden (in Iran en Irak), aan het zelfbeschikkingsrecht van volkeren en aan de rol van de VN in de Koerdische kwestie. Sprekers zijn: Jamil Sharaf, medewerker van de Vereniging Mensenrechten Koerdistan en Theo van Boven.

Economie

Algemeen

Vacatures student-tutores

Ook het komende jaar wil de vakgroep Bedrijfseconomie weer een aantal stu-

dent-tutores aanstellen. De vakgroep zoekt tien student-tutores, waarbij de aanstelling zal geschieden voor 0,2 fte, omgerekend 8 à 10 tutorschappen. De aanstellingen lopen van 1-8-89 tot 1-8-90. Sollicitaties, vergezeld van motivatie en studieresultaten, vóór 1 mei richten aan de secretaris van de vakgroep BE, drs. Robert Pans, postvak secretariaat Bedrijfseconomie, kamer 2029. Ook de huidige student-tutores worden verzocht bij belangstelling opnieuw te reflecteren.

De vakgroep Algemene Economie wil voor het studiejaar 89/90 student-tutores aanstellen. De aanstellingen kunnen geschieden voor 0,1 fte of 0,2 fte. Belangstellenden worden verzocht hun sollicitaties te richten aan de secretaris van de vakgroep AE, drs. Hans van Mierlo, postvak secr. Algemene Economie, kamer 1070.

De vakgroep Kwantitatieve Economie wil voor het studiejaar 89/90 student-tutores aanstellen. De aanstellingen kunnen geschieden voor 0,1 fte of 0,2 fte. Belangstellenden worden verzocht hun sollicitaties te richten aan de secretaris van de vakgroep KE, dr. Sybrand Schim van der Loeff, postvak secr. Kwantitatieve Economie, kamer 3082.

Onderwijs

Lezing door prof.dr. Chr. Freeman

Op donderdag 27 april om 14.00 uur zal prof.dr. Chr. Freeman in kamer 1090 een lezing houden in het kader van blok 2.5 AE Internationale Economie. Ook andere belangstellenden zijn hierbij van harte welkom.

Studenten in planningsgroepen

Op verzoek van de Studierichtingscommissie wordt er overgegaan tot werving van student-leden in planningsgroepen. De SRC wil hiermee aan studenten de kans geven om ervaring op te doen bij de opzet en organisatie van een blok en de planningsgroep laten profiteren van de ervaringen van studenten. Studenten die zitting willen nemen in de planningsgroep van een blok worden verzocht hierover contact op te nemen met de betreffende bloccoördinator. Een overzicht van blokken en coördinatoren is vanaf 1 mei te verkrijgen bij de informatiebalie van bureau Onderwijs.

AIIESEC zoekt studenten

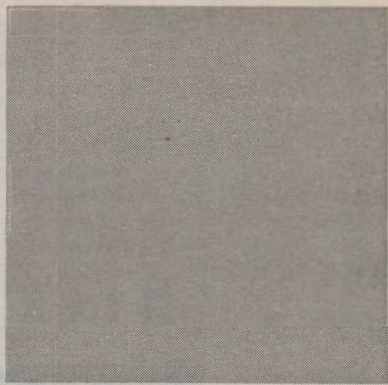
AIIESEC-Maastricht zoekt voor de komende twee jaar studenten die, ongeveer een dag per week, zowel op het nationale als op het internationale vlak actief willen zijn. Aanmelden: AIIESEC-kamer 0086, TS53.

Ledenvergadering Mercurius

Op donderdag 27 april om 19.00 uur zal in kamer 1089, TS53, een Algemene Ledenvergadering van de bedrijfseconomische studievereniging Mercurius worden gehouden. Onderwerpen: activiteitencommissies en bestuursactiviteiten. Nieuwe actieve leden kunnen zich aanmelden.

BE-blokken-informatiedag

Op woensdag 24 mei wordt er voor alle BE-studenten een BE-blokken-informatiedag georganiseerd door EFM Mercurius. In de ochtend zal er tussen 9.00 en 13.00 uur door verschillende afgevaardigden van de specialisaties (Organisatie, Financiering, Berichtgeving, Marketing en Bestuurlijke Informatiekunde) voorlichting worden gegeven omtrent het blokkenaanbod vanaf 3.2 en zal de voorzitter van de examencommissie het examenreglement toelichten. In de middag zal er tussen 13.00 en 16.00 uur in een aantal lokalen zowel mondelinge als schriftelijke informatie worden gegeven. Per specialisatie zullen 3e en 4e jaars studenten voorlichting geven met betrekking tot wijzigingen in reeds bestaande blokken en nieuwe blokken. Bij deze worden alle BE-studenten uitgenodigd voor deze dag.

Agenda Saurus

Elke maandag van 19.00-20.30 uur is er speciaal voor roeiers een conditietraining in sporthal Randwijk.

Elke dinsdag en donderdag van 20.30-22.30 is er krachttraining in Sporthal de Heeg.

Op 27-5 zal volgens traditioneel gebruik weer de Ridderregatta gehouden worden.

Info: tel. 251216.

Geneeskunde

Onderwijs

Proefpersonen gezocht

Voor deelname aan een experiment, waarbij het verwerken van tekst wordt onderzocht, worden eerste- en tweedejaars studenten geneeskunde gezocht.

Tijdens het experiment, dat zal plaatsvinden tussen 11 en 28 april, moet de proefpersoon een aantal vragen beantwoorden en een tekst lezen. Een vergoeding voor deelname wordt verstrekt in de vorm van een VVV-bon t.w.v. f 12,50.

Het experiment duurt ca. 45 minuten. Eerste- en tweedejaars studenten geneeskunde worden gevraagd zich aan te melden als proefpersoon bij Maureen Machiels, vakgroep O&O, kamer 3060, Deb1, tel. 882339.

Blokcursus Medische Informatica

In de week van 8 t/m 12 mei wordt er weer een Blokcursus Medische Informatica voor 4e, 5e en 6e jaars studenten FdG gehouden. Via voordrachten, demonstraties en praktika zullen o.a. de volgende onderwerpen aan de orde komen: programmeren in Mumps, huisarts-informatie/onderzoeks-systeem, medische databases en datacommunicatie, regel van Bayes en ROC-curves bij differentiaal diagnostiek, signaalanalyse van het ECG.

Plaats: Annalaan 60. Cursus gaat door bij min. 10 en max. 20 deelnemers. Inschrijven: secr. Medische Informatica, tel. 888422.

Keuzeblok Medische Informatica

In de periode van 29 mei t/m 7 juli wordt een Keuzeblok Medische Informatica van 6 weken aangeboden voor studenten FdG jaar 3 t/m 6. Naast een uitgebreidere behandeling van de hierboven genoemde onderwerpen wordt daarin aandacht gegeven aan o.a.: basiskennis en -vaardigheden met betrekking tot het gebruik van computers, probleemoplossen en opstellen van algoritmes, ontwerp en gebruik van een database. Daarbij komt onder meer aan de orde het werken onder MSDOS en het gebruik van hulpmiddelen als Wordperfect, Dbase III, Reflex en Harvard Graphics.

Inlichtingen: secr. Medische Informatica, tel. 888422.

Lezing Xaviera Hollander

Op 3 mei om 14.30 uur houdt Xaviera Hollander een lezing over sex in de praktijk in de Aula, TS53. Organisatie: Reflex.

In tegenstelling tot haar collega-sexuologen komen Xaviera's kwaliteiten puur voort uit de praktijk. Geen ingewikkelde en ondoorzichtige theorieën "want", zo zegt Xaviera, "de deelnemer is de beste expert". Prijs: f 1,75 voor Reflex-leden, f 3,50 voor niet-leden. Voorverkoop: 27, 28 april en 1 mei van 12.00-13.30 uur, Trefcentrum Deb1.

Gezondheids-wetenschappen

Onderwijs

Training solliciteren

De data en de groepsindeling voor de training solliciteren zijn bekend. Deze hangen op het mededelingenbord bij bureau Onderwijs FdGW en bij het Skill-slab-GW.

Voor verdere informatie: A. Staps, tel. 882300 of M. Snoek, tel. 882294.

Training Inleiding in de Testdiagnostiek

In blok 3.6.5 is de training Inleiding in de testdiagnostiek gepland. Voor de tijden van de training zie het blokrooster. De handleiding van de training is verkrijgbaar bij het Verkooppunt, Kapoenstraat. Bij de training wordt het volgende boek gebruikt:

- Zeeuw, J. de: Inleiding in de psychodiagnostiek, Lisse, Swets en Zeitlinger, 1984.

Geadviseerd wordt dit boek aan te schaffen. Het is tevens aanwezig in het studielandschap.

Voor informatie over de training: A. Staps, tel. 882300 of S. Bögels, tel. 882266.

Studenten gezocht

Gevraagd 2 studenten voor deelname aan planninggroep 2.1.1 Beleid en Beleidsproces van het Curriculum Beleid en Beheer.

De voorkeur gaat uit naar een huidige eerstejaars student en een huidige tweedejaars student.

Vrouwenstudies

Marja Slangen heeft informatie over:

- De Stichting Catharina Halkes Fonds gaat een onafhankelijke geldstroom creëren voor onderzoek en onderwijs op het gebied van feminisme en theologie. Bijdragen zijn welkom en nodig. Informatie: 013-551866/356318.

- Feminist European Conference on Health, Madrid, 22-7 t/m 25-7.

Rechts-geleerdheid

Onderwijs

Contactpersonenoverleg overheid avondopl.

Dinsdag 25 april 20.15 uur practicum-4-ruimte, ZW4: contactpersonenoverleg Overheid avondopleiding.

College Rechtsgeschiedenis

Woensdag 26 april 13.00 uur gebouw Rijkswaterstaat, F. de Veyestraat: college Rechtsgeschiedenis.

FRaad

Woensdag 26 april 13.30 uur in de practicum-3-ruimte, ZW4: Faculteitsraad.

lijke belangstelling. Vac.no.: 044.

8. Dwangmiddelen tijdens het voorbereidend onderzoek in strafzaken in het perspectief van de rechten van de mens. Begeleiders: prof. mr. G. Mols, tel. 887250/7377, prof. mr. Th. van Boven, tel. 887244/7233. Gevraagd: afgestudeerd jurist met specialisatie straf-(proces-)recht en meer dan gemiddelde belangstelling voor de problematiek van de rechten van de mens. Vac.no.: 045.

Aanstelling en salariering: de AIO wordt aangesteld voor de duur van de opleiding. Het salaris bedraagt volgens rijksregeling f 1778,- bruto per maand in het eerste jaar en loopt op tot f 3168,- bruto per maand in het vierde jaar (bij voltijdse functie vervulling). Eventueel kan de functie in deeltijd (0,8) worden vervuld. Gestreefd wordt naar aanstelling per 1 september 1989.

Men wordt verzocht nadrukkelijk in de brief aan te geven naar welke van de acht plaatsen de voorkeur uitgaat en een motivatie voor die keuze. Indien men wil solliciteren naar verschillende plaatsen, dan dient voor elke vacature een afzonderlijke sollicitatiebrief te worden geschreven. Per AIO-plaats zullen afzonderlijke gesprekken plaatsvinden.

Sport

Geen programma LV&S

Op 4 en 5 mei is er geen programma LV&S, evenals op 15 mei (tweede pinksterdag).

Strandvolleybaltoernooi

Wegens overgrote belangstelling voor de dagen strandvolleybaltoernooi 10 en 11 mei heeft men besloten ook op 9 mei te spelen. Inschrijven hiervoor is mogelijk bij bureau LV&S. Kosten f 1,25 p.p. voor sportkaarthouders en f 4,- p.p. voor niet-sportkaarthouders.

Veldvoetbal

Een sportieve tip voor diegenen die het voorjaar geroken hebben en weer buiten willen sporten: elke dinsdagavond is er instuif veldvoetbal (training en partijspel) o.l.v. trainer DBSV in sportpark Heugem, ingang Gronsvelderweg (tussen Oude Maasstraat en Steynboeckel).

Waterpolo

M.i.v. heden vervalt de waterpolo-training op donderdag van 21.30-23.00 uur. In plaats hiervan is het mogelijk mee te trainen met MZ&PC op de woensdag en vrijdag ook van 21.30-23.00 uur.

Met betrekking tot het onderdeel waterpolo in het programma LV&S 89/90 wil LV&S graag inventariseren hoe het met de belangstelling gesteld is. Daarom worden geïnteresseerden verzocht zich te melden bij bureau LV&S.

Maassac-agenda

22+23 april: klimweekend Houton. 4-7 mei: Hemelvaartactiviteit klimmen in Südpfalz.

20-21 mei: klimweekend Freyr. Opgave bij Hennie van Bavel, tel. 253297.

Elke woensdag om 17.30 uur klimmen op de muur: 3 mei op de Wilhelmina-brug. (Vooral voor beginners).

Iedere dinsdag van 19.00-20.00 uur: Maassac-training in sporthal Randwijk.

18 mei: vijfjarig bestaan van Maassac met het Gruwelijk Grandioze Grottenfeest. Opgave vóór 24 april bij Eveline, Wijckerbrugstraat 33.

VW Golf

**AUTORIJSCHOOL
ROUMANS**
Quirinaalhof 4 k Maastricht
Tel. 043-476331

BMW

tempo-team uitzendbureau

Wij hebben werk voor m/v

schoonmaak- krachten

die bereid zijn om van maandag tot en met vrijdag in de ochtenduren (vooral van 7.00 tot 9.30 uur) of vanaf 15.30 uur te werken. Motivatie en inzet zijn belangrijker dan ervaring.

Enthousiaste kandidaten kunnen contact opnemen met Hanny van de Kragt, afd. schoonmaakpersoneel, tel. 043-210551. Of kom langs.

Hoenderstraat
3, Maastricht

slik

slik

GEZAKT ?
Slaag toch met
je feest
Bel: 471758

slik

slik

**VAKANTIECURSUSSEN
ITALIAANS EN KUNSTGESCHIEDENIS**
Zomer '89 in Rome op 'CAMPUS BUONGIORNO ROMA'
15 dagen incl. verblijf vanaf f 459,-
Voor informatie: Micha Ferrone 030-735912

The Basilica of Onze Lieve Vrouw Ten Hemelopneming

(Onze Lieve Vrouweplein, Maastricht)

will hold an English Service on the 2nd and 4th Saturdays of every month at 5.00 o'clock in the afternoon. Coffee will be served following the service.

Telexcentrum

Zuid

Typewerk snel en accuraat verwerkt.
Bel: Telexcentrum Zuid Born-Obbicht - Tel. 04498-54803

TARGET PROMOTION TEAM
vraagt voor landelijke activiteiten

**STUDENTES WO/HBO VOOR
PROMOTIE- EN
HOSTESSWERKZAAMHEDEN**

Representatief. Hoog serviceniveau en perfecte omgangsvormen zijn een vereiste.

Kerkstraat 13, 5401 BC Uden.

GRIEKSE EETHUIS

**DE BETERE GRIEKSE
SPECIALITEITEN**

Menu's vanaf:

f9,50 tot f24,50

Gefrituurde visjes

Gegrilde makreel

en forel.

Geopend: 17-22 uur
Ma. + di. gesloten

Max. Hartlaan 61
Maastricht Tel. 043-215358

**SAUNA
FITNESS
AEROBIC
ZONNEKUUR**

Geleverd door Brozon: 04407-1554

Studenten-korting 20%
f 66,- — f 13,50 = f 53.20
Onbeperkt sporten

Pasfoto meebrengen

Openingstijden: maandag tot vrijdag van 8.30-23.00 uur
zaterdag en zondag van 9.00-16.00 uur

Folder op aanvraag

Interfit
Humcoven 9, 6235 NE Meerssen - Tel. 043-648080

RESTAURANT
DE TREPKE

Stationsstraat 14
Maastricht
Tel.: 043-216958

Ma t/m vrij: 12.00-14.00 uur
ledere dag vanaf 18.00 uur

Een verblijf in Maastricht is niet volledig zonder een bezoek aan het restaurant "De Trepkes" in het stadsdeel Wyck. Op een steenworp afstand van het station worden onder leiding van Paul Priem vol toewijding en kunde tal van gerechten bereid. U kunt tegen milde prijzen genieten van à la carte gerechten, maar ook van de menu's. En dat geldt evenzeer voor de uitgebreide collectie wijnen, waarbij de Maastrichtse wijnen zeker niet ontbreken.

Menu's vanaf
f 29,50, f 39,50, f 49,50
Speciale lunch-kaart, Parkeer-service

CENTRAAL
STATIONCITY-HOTEL
LE ROI
253838CITY-HOTEL
STIJNS
251651CITY-HOTEL
POSTHOORN
217334

MAAS

MAAS

7 DAGEN PER WEEK
GEOPEND

Autorijschool Dorsers

doet het met garantie

Jawel, indien u de eerste keer niet slaagt voor het rij-examen, betaalt u de tweede keer niets. Door het houden van proefexamens met een rij-examinator wordt u optimaal voorbereid op uw examen.

U betaalt slechts f 35,- per rijles in VW Golf. Tevens het adres voor uw motorrij-opleiding.
Bel voor informatie 04490-77738 dagelijks na 18.00 uur en het gehele weekend.

Boekhandel

DE TRIBUNE

Kapoenstraat 8

6211 KW Maastricht

Telefoon (043) 251978

literatuur

Boekhandel Leiter-Nypels

DE MAASTRICHTSE
UNIVERSITEITS-BOEKHANDEL

Wolfstraat 12
6211 GN Maastricht

tel. (043) 252666*

Cultuur

Samengesteld door Lucia Geurts

Engels toneelstuk

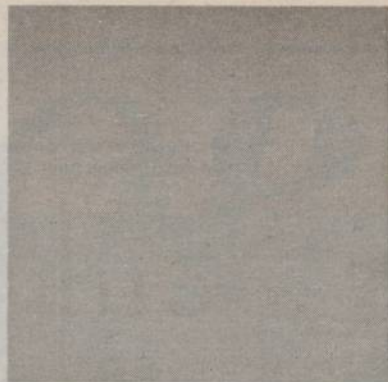
The Caterpillar Arts Company, de Engelstalige toneelgroep van de Vertalersopleiding in Maastricht, speelt 26, 27 en 28 april Mixed Doubles, een verzameling korte stukken en monologen rondom het thema huwelijk. De stukken zijn geschreven door Alan Ayckbourn, John Bowen, Lyndon Brook, David Camp-ton, Alan Owen, Harold Pinter, James Saunders en Fay Weldon en worden aan elkaar verbonden door monologen van George Melly. Humor wordt gebruikt ter ondersteuning van de ernst. De voorstellingen zijn in het gebouw Rijkswaterstaat, De Veyestraat 6 en beginnen om 20 uur. The Caterpillars (rupsen), vijfentwintig studenten, speelden in 1988 hun eerste stuk, een komedie van Noel Coward. Zij volgen dramaworkshops en werken aan de producties op of achter het toneel. De groep wordt geregisseerd door T.A. Swaak, docent Engels.

Plons

Van 21 april tot en met zeven mei is in het kader van de Belgisch-Nederlandse contacten een tentoonstelling van drie Belgische kunstenaars in de ruimte van stichting Plons, Mariabastion 52, Maastricht. J.J. Waverijn maakt werk dat doet denken aan de diertekeningen uit de grotten van Lascaux en Altamira. Verdwenen diersoorten vormen zijn inspiratiebron. Johnny Michel gebruikt symbolen, tekens en archetypen. Zij refereren aan verschillende culturen. Mystiek en rite kenmerken zijn werk. Jan Janssen heeft veel met hem en andere kunstenaars samengewerkt, onder de naam Ndizi Zinatosha. De grondslag voor zijn werk is de slechtheid van de wereld. Vroeger maakte hij somber, dreigende beelden. Nu staan de natuur, de kosmos en de mens centraal. De tentoonstelling is te zien donderdag tot en met zondag van 13 tot 17 uur.

Festival van Vlaanderen

Deze week is het Festival van Vlaanderen gestart, een tot en met augustus durende aaneenrijging van muziekuitvoe-

Friedrich Abel, Joseph Haydn, Carl Stamitz, Wolfgang Amadeus Mozart en Luigi Boccherini. Het ensemble bestaat uit Jerome Minis (blokfluit, traverso), Trudy Straus (viola da gamba) en Remy Syrier (clavecymbel en orgel).

Eindexamen vormgeving

De eindexamenleerlingen van de Akademie voor Beeldende Kunsten Maastricht, afdeling plastische vormgeving, exposeren hun werkstukken in de Dominicanerkerk van 26 tot en met 30 april. De expositie wordt geopend aanstaande woensdag om 15 uur. Er zijn installaties, beelden en objecten te zien, gemaakt van uiteenlopende materialen. Aan de expositie nemen tien kunstenaars deel. De kerk is open tussen 11 en 19 uur, donderdagavond tot 21 uur.

Cotton Club

Een nieuwe Nederlandse musical? Cotton club is een productie waaraan bijna allemaal mensen meewerken die uit het buitenland afkomstig zijn en hier leven, wonen en werken. Het is een show met vooral veel muziek en ballet, waarin het leven van de zwarte artiesten die in de jaren dertig optraden voor het blanke publiek in de fancy club wordt belicht. De musical heeft goede recensies gekregen. Madeline Bell, Ruth Jacott en Billy Preston worden bijgestaan door de Harlem Dancers in de choreografie van Barry Stevens en een live orkest. De uitvoering is maandag 24 april in de schouwburg Maastricht.

Kasteelconcerten

Het barokensemble Pratica Musica Maastricht geeft in de maanden april, mei en juni concerten in verschillende kastelen in Limburg. Samen met solisten belicht het ensemble diverse aspecten van de kamermuziek uit de barok. De kastelen worden speciaal voor de concerten opengesteld. Na afloop van de muzikuitvoering is er gelegenheid een glas wijn te drinken. Het eerstvolgende kasteelconcert is zondag 30 april om 20 uur in kasteel d'Erp in Baarlo. De preklassieke stijl staat centraal. Op het programma staan werken van Carl Philipp Emanuel en Johann Sebastian Bach, Karl

De Blauwe Maandag Compagnie speelt De Meeuw van Tsjechow op vrijdag 28 april om 20 uur in de Maastrichtse schouwburg. Tsjechow schreef het stuk als een komedie, wat veel zegt over de manier waarop hij naar de mensen en hun leven keek. De regie heeft Luc Perceval. In de voornaamste rollen: Jan Declair, Viviane de Muynck en Els Dottermans

Löss Theater

Het is even wennen om wat verder te lopen dan anders voor een avondje theater. De Sfinx voorbij lijkt niets meer op de cultuurpaleizen die wij in Maastricht gewend zijn. In een oude school Achter de Barakken, weggedrukt tussen een huizenrij uit de eerste helft van deze eeuw en industriële bouwsels uit de naoorlogse tijd, huist sinds half januari het Löss theater. Het gebouw is al sinds jaren een werkplaats voor theatermakers. Eerst was de toneelacademie erin gevestigd. Vier jaar geleden verhuisde deze naar de Lenculenstraat en het gebouw werd, nadat het korte tijd had leeg gestaan, opnieuw in gebruik genomen door theatermakers: drie toneelgroepen en een dansgroep. De exploitatie is in handen van de Stichting facilitair beheer theaterwerkplaats, die met subsidie van de gemeente de zaak draaiende houdt.

Thijs Lenders is de initiatiefnemer en leider van het Löss theater. Hij heeft ook een eigen theatergroep Spelk, waarmee hij spraakmakende, experimentele producties heeft gemaakt, met titels als Een gat vol drang of Haring in de golven slaan. Uit de behoefte voor dergelijke voorstellingen een podium te scheppen in Maastricht, groeide het idee dat podium maar zelf te bouwen als er van de kant van de subsidiegevers en beleidsmakers niets van de grond kwam. Lenders: "Je kunt het beschouwen als een politieke coup. Het overleg met de gemeente ging lang duren en wethouder Peters (cultuur-red.) liet doorschemeren, dat het particulier initiatief activiteiten moest ontplooiën. Dat hebben we dus gedaan. Nu merken we dat de politiek ons voorzichtig heeft geaccepteerd. Het gebouw heeft een nieuwe bestemming gekregen voor culturele activiteiten. Er is een architect aangewezen, die een verbouwingsplan gaat maken". Voorlopig draait de stichting Spelk, die het Löss theater heeft voortgebracht, helemaal zelf op voor de kosten van het theater.

Lenders: "We hebben nog geen idee, hoe dat verder gaat lopen. We hebben de baropbrengst en proberen speciale activiteiten binnen te halen, zoals de Afrikaweek in juni. Bijna geen enkel theater, dat op dezelfde basis werkt als wij komt rond. Het zou al mooi zijn als we quite speelden." Nog beter zou het zijn als Lenders zoveel overhield, dat hij de optredende groepen niet meer met een fooi naar huis hoeft te sturen. "Eventueel moeten we aan sponsoring gaan denken."

In oktober '88 werd met de inrichting van theaterzaal en foyer gestart. Een opslagruimte zonder verwarming en electriciteit en met een rotte vloer werd door vrijwilligershanden omgebouwd tot een moderne caferuimte. De toneelzaal, een anthracietkleurige vierkante doos is klein genoeg voor kleine producties en groot genoeg voor het te verwachte publiek. Voorlopig streeft men naar zestig bezoekers per voorstelling. De aantallen schommelen tot nu toe tussen de vijftientig en tachtig mensen.

Of het publiek de weg weet te vinden naar het Löss theater hangt in de eerste plaats af van de aantrekkelijkheid van het geboden programma. Lenders kiest bewust voor die producties, die niet voorspelbaar en gangbaar zijn. "Ik wil tijdstekens hiernaar toe halen. Een jong publiek moet zich met de voorstelling kunnen identificeren. Zij moet over zinvolle dingen gaan en de mensen in beweging kunnen zetten." Het klinkt allemaal wat pretentius, maar in zijn programmering toont Lenders dat hij zich niet te buiten gaat aan puur experimenteel hobbyisme, dat alleen voor een extreem kleine groep verteerbaar is. Hij heeft een goed evenwicht gevonden tussen bijzondere experimenten, en minder vernieuwende, maar ook mooie of leuke voorstellingen. Wie nu nog blijft zeuren, dat er in Maastricht nooit iets gebeurt, moet de agenda van het Löss theater eens in de gaten houden.

Lucia Geurts

AGENDA

Theater

Alkestis, Het Nationale Toneel, Stadsschouwburg 21 april, 20.00 uur.
Just Meyer, Radin (21 april) en Adios Nonino (22 april), Theatercafé, 23.00 uur.
Jules Deelder, Kiezen of Deelder, Stadsschouwburg 22 april, 20.00 uur.
"Wegens sterfgeval gesloten", Dramatische Kunstkring Heerten, CCV-theater 22 april, 20.30.
Britannicus, Toneelgroep De Korre, Stadsschouwburg 26 april, 20.00 uur.
De Cotton Club, Stadsschouwburg 24 april, 20.00 uur.
Mixed Doubles, Caterpillar Arts Company, Rijkswaterstaat (F. de Veyestr. 6) 26-28 april, 20.00 uur.

Muziek

Asko ensemble, pianist Gerard Bouwhuis, Nederlands Saxofoon Kwartet, Intropodium 21 april, 20.30 uur.
Pianisten René Eckhardt en Tera de Marex Oyens, harpist Masumi Nagasawa, Intropodium, 22 april 15.00 uur.

BRT-koor en organist Joris Verdin, St. Annakerk 22 april, 20.30 uur.
Cees Slinger Trio, Jazz i.s.m. Jazzstichting Maastricht, De Karrosseer, Platelstr. 9a, 21 april.
Ensemble '88 e.a., Intropodium 23 april, 12.00 uur.
Collegium Musicum Brugense, Kwartet NM e.a., Intropodium 23 april, 15.30 uur.
Jacques Brel programma, liederen en interviews, zaal toneelacademie 21 april, 20.00 uur. reserveren 299850.
New World Ensemble, Löss Theater 22 april, 20.30 uur.
Gevleugelde vrienden, diverse pianisten, Staargebouw 23 april, 15.00 uur.
Frank van den Brink en Bernd Brackman, klarinet en piano, Stadsschouwburg Redoute 26 april, 12.30.
Gasparone, Hoofdstad Operette, Stadsschouwburg 27 april, 20.00 uur.
Martha van Diggelen en Grada van Kalckenhoven, eigenzinnige interpretaties van aria's, COC Heerten (Honigmanstr. 2), 21 april, 21.00 uur.

Diversen

Literalre Wandelingen Maastricht,

speciale Herbenus wandeling op 25 april. Inschrijven bij VVV Maastricht tel. 252121.

Exposities

Fotokolektief, Generaalshuis, t/m 23 april.
Lataster, schilderijen 1982-1988, Museum Van Bommel-Van dam, **Rob Stultiens**, plastieken en tekeningen, galerie Anny van den Besselaar, Tafelstraat 6a, don. 13 tot 17 uur, vrij t/m zon. 11 tot 17 uur, t/m 30 april.
Roel Kimpe, fotografische werken, Galerie FAH, Brusselsestr. 80, vrij t/m zon. van 13 tot 17 uur, t/m 5 mei.
Ivon Drummen en Willem Boyens, beelden, keramiek, schilderijen, panelen, Galerie Artstart, Grote Gracht 43, di. t/m za. 13.30-17.30.
Maya Wildevuur, collages, assamblages, schilderijen, Galerie Hof van Oensel, do. t/m zo. van 14.00 -17.00 uur, t/m 22 april
Jet Wisaupt (beelden) en Henk van Vessem (schilderijen), Galerie De Keerder Kunstkamer, Kerkstr. 10 Cadier en Keer, vr. za. en zo. van 14.00 -18.00 uur, t/m 15 mei.
Expositie "Voordat de verf droog is",

over technische en beeldende aspecten van schilderkunst, gemeentemuseum Roermond, di t/m vr. van 11-17 uur, za, zo. 14-17 uur.
Rainer Negrelli (BRD), "Pinselschläge auf Papier", Schuwirth & Van Noorden, Rechtstr. 64, wo. t/m za. 14-18 uur, do. tot 20 uur, t/m 29 april.
Jan Montyn, etsen en aquarellen, Kasteel Vaalsbroek (Vaals), za/zo van 14-17 uur, t/m 5 mei.
J.J. Waverijn, Jan Janssen en Johnny Michel, drie Belgische kunstenaars, galerie Plons, Mariabastion 52, do. t/m zo. van 13-17 uur, t/m 7 mei.

Film

Filmhuis Lumiere, Bogaardenstraat 40b
Het rode korenveld, 20 t/m 26 april, 20.00 uur.
Under the volcano, 20 t/m 26 april, 21.00 uur.
Het rode korenveld, 20 t/m 26 april, 22.00 uur.
Cinema Palace, Wyckerbrugstraat 1
speelweek: 20 t/m 26 april

Rainman, dag. 17.30 en 20.45 uur, za, zo, wo ook 14.00 uur.
De Beer, dag. 19.00 en 21.30 uur, za, zo, wo 14.00 en 16.30 uur.
Cocktail, dag. 18.45 en 21.15 uur, za, zo, wo ook 13.45 en 16.15 uur.

Cine K, Bernardstraat 13

Salvador, van 20 t/m 26 april, dag. 20.00 uur.
John Lennon's Imagine, van 20 t/m 26 april, dag. 20.15 uur.

Mabi, Kleine Gracht 24a.

speelweek: 20 t/m 26 april

A fish called Wanda, do. t/m zo. om 14.30, 18.30 en 21.15 uur. Ma. en di. om 21.15 uur, wo. om 14.30 en 21.15 uur.
Twins, do. t/m zo. om 14.30, 18.15 en 20.30 uur. Ma. en di. om 20.30 uur en wo. om 14.30 en 20.30 uur.
Mississippi Burning, do. t/m zo. om 18.30, en 21.15. Ma. t/m wo. om 21.15 en do. en vr. ook om 14.30.
Working girl, dag. om 21.00 uur, do. t/m zo. ook om 14.30 en 18.30. Wo. ook om 14.30.

Het hoofd blijft koel, terwijl de rest van het lijf zich in warmte koestert (foto Franco Gori)

De Woongroep

"Verdomme, wat is het toch glibberig hier," vloekte Elena. "Löss, denk ik. Dat wordt een glijbaan zodra er ook maar één spetje regen op valt," antwoordde Bea. "Hm," vond Elena daarvan, "maar als het gewoon Friesland of zoiets was geweest hadden we normaal horizontaal kunnen lopen. Af en toe baal ik toch wel van dat Limburg hoor. Nóóit wijdse uitzichten, die holle weggetjes benauwen zo, met de fiets constant tegen die kolere-bergen op." "Ach, wat ben jij toch een lekkere zeurpiet. Je hoeft maar ééntjes bergaf te glibberen en de tyfus breekt alweer uit. Kijk 'ns écht om je heen, is het niet prachtig hier? Moet je daar kijken, wat een schitterende plantjes, die zie je vast alleen maar in Limburg." Bea pakte de Flora uit haar rugzak en begon te bladeren. "Hier! Kijk nou toch eens! Weet je wat dat is? Knolsteenbreek! Dat zie je toch niet zó ontzettend vaak."

"Ik zag ook dat de Salomonszegels op springen stonden, en daarmee baggerden we noodgedwongen door een veldje muskuskruid." Elena stond hijgend stil. "Je hebt ook wel gelijk," vond ze, "eigenlijk wonen we hier hartstikke mooi."

Bea legde haar arm om Elena's schouder. "Ja," zuchtte ze, "we hebben het goed. We wonen leuk, we zijn zó midden in een uniek stukje natuur," "maar nat en glibberig," grinnikte Elena, "ik heb tenslotte toch maar een vaste baan,"

"en mijn contract verloopt binnenkort," stelde Elena vast, "en we hebben een stel vreselijk leuke vriendinnen,"

"en last but not at all least hebben we elkaar," concludeerde Elena terwijl ze een van haar zeldzame hemelse glimlachen om haar mond plooidde. "We hebben elkaar," herhaalde Bea zachtjes en keek diep in Elena's ogen,

"Liefje, ik wil nog meer."

"Nog meer? Een mens wil altijd meer, meer, meer, dus jij bent daarop geen uitzondering," vond Elena.

"Nee, ik bedoel... Ik wil meer met jou, samen met jou."

"Je spreekt in tongen," zei Elena, maar stilletjes woude een idee in haar onderbewustzijn - méér met zijn tweeën, betekende dat?

"Elena, ik wil een kind. Met jou. Een kindje samen. Van ons. Twee mammi's met een kindje, vaderfiguren genoeg in de woongroep, Jan en Bram zijn vast leuke mee-vaders, een donor zonder omgangsregeling valt wel te regelen, Eleen, ik heb er zó vaak van gedroomd, ik verlang zo naar kinderen,"

"Dat weet ik toch wel gekkie. Ik, ... ik heb er zelf alleen nooit aan durven denken. Ik bedoel, het is toch wel een béétje nog een onorthodox idee."

"Maar lieverd, we zijn al onorthodox in bijna alles wat we doen. Dus een kind, zo'n knuffeltje, een mensje van ons, bij ons, maakt de zaak niet veel maller."

"Maar, ... Maar, tjeetje, zou ik wel een goede moeder zijn?"

"Je zou een schát van een moeder zijn..."

"O jee, ik zou 'jaaaaaa!' willen roepen, maar ik," immer standvastige Elena stamelde weer, "ik geloof dat ik er een nachtje over moet slapen."

"Doe maar, schat van een academica, ik weet toch al wel wat je gaat zeggen." Elena perste haar lippen op elkaar en knikte met twinkelende ogen.

Martha Savannah

DE ONDRAAGLIJKE ZWAARTE VAN HET BESTAAN

Voor een afslank-instituut is het natuurlijk prachtige reclame, wanneer wetenschappelijk wordt aangetoond dat de daar gehanteerde techniek inderdaad tot gewichtsverlies leidt. Dr. Machteld Roede deed onderzoek naar de Thermofysische Methode (TFM), een combinatie van gezonde voeding en oefeningen in een cabine met hete lucht. Haar positieve bevindingen - breed uitgemeten door De Telegraaf en diverse regionale kranten - zorgden voor een forse toeloop van mollige en dikke dames naar de diverse Body Balance Instituten die deze methode toepassen. Niettemin lijken de uitgangspunten van de TFM weinig revolutionair. De nieuwe klant krijgt voedingsadviezen van de diëtiste die elk instituut in dienst heeft. Daarnaast komt ze (liefst twee maal per week) naar de 'studio', om onder persoonlijke begeleiding van een instructrice lichaams-oefeningen te doen. Het gaat er niet alléén om zoveel mogelijk kilo's kwijt te raken. Wie haar billen, benen of buik te dik vindt kan door gerichte training naar "plaatselijke figuurcorrectie" streven, meldt de wervingsfolder.

bericht uit Maastricht

Het bijzondere van de TFM - een uit Zwitserland afkomstige gepatenteerde methode - vormt de combinatie van heel gericht bewegen en warmte. De zich slank trimmende vrouwen liggen in een doorzichtige cabine, waarin een elektrisch kachelpaneel voor een constante temperatuur van 28 à 29 graden zorgt. Een kap van kunststof sluit de cabine af en houdt de warmte binnen. Alleen het hoofd steekt naar buiten, want dat moet koel blijven om de oefeningen beter vol te kunnen houden. Het gebruik van warmte tijdens de oefeningen zou om verschillende redenen bijzonder effectief zijn: de spieren hoeven niet opgewarmd te worden en koelen tijdens rustpauzes niet af. Hierdoor zou de vetafbraak worden gestimuleerd. De bloedcirculatie wordt door de warmte bevordert, waardoor het melkzuur (verantwoordelijk voor de spierpijn achteraf) beter zou worden afgevoerd.

Naar de werkzaamheid van deze uitgangspunten heeft Machteld Roede echter niet gekeken. Haar onderzoek beperkt zich tot de statistische verwerking van reeds voorhanden cijfermateriaal. Van alle vrouwen die een TFM-kuur volgen wordt iedere twee weken het gewicht gemeten en op negen plaatsen de omtreksmaten genomen. Roede verwerkte de gegevens van een aselecte steekproef van negenhonderd vrouwen en concludeerde dat gewicht en totale lichaamssomvang aanzienlijk afnamen (in extreme gevallen wel één meter) bij regelmatige oefening. Bovendien bleek het mogelijk een aantal verschillende patronen in afvallen te beschrijven, afhankelijk van de mate van overgewicht in het begin.

De TFM-studio's binden hun cliënteel niet alleen door resultaten, maar vooral door een zeer persoonlijke benadering. Het Maastrichtse instituut (dertig à veertig klanten per dag) heeft een discrete entree. Om eventuele gêne bij de dames te voorkomen, zijn

de kuren niet toegankelijk voor heren, ook al tonen die geregeld belangstelling. Van elke nieuwe cursist wordt een figuur-analyse gemaakt, waarbij men vaststelt hoeveel centimeters en gewicht de vrouw kan afnemen en hoeveel behandelingen daarvoor nodig zijn. Tijdens de eetbespreking krijgt de vrouw voedingsadviezen. De oefeningen in de doorzichtige cabine (iedere cursist krijgt een eigen instructrice) worden aangepast aan de individuele conditie en gezondheid. Door het oefenschema liggend uit te voeren, wil men overbelasting van rug en gewrichten - een volgens Roede reëel en onderschat probleem bij overgewicht - vermijden. De TFM-kuur kan worden gecombineerd door een ozon-bad. Daartoe neemt de vrouw plaats in een soort gekantelde wasmachine, waarbij alleen haar hoofd uit het deurtje steekt. In de kast wordt droge ozon geblazen, ter bevordering van de bloedcirculatie. Door deze behandeling - afkomstig uit het register der natuurgeneeswijzen - hoopt men verslapping van het huidweefsel tijdens het afvallen verder tegen te gaan. Het Maastrichtse TFM-instituut beschikt verder over een zogenaamde slyde-styler, een massageapparaat dat de ontwikkeling van een sinaasappelhuid (cellulite) zou tegengaan. De slyde-styler is overigens geen onderdeel van de feitelijke TFM-behandeling. Met dergelijke aanvullende faciliteiten kunnen draagkrachtige klanten zichzelf verwennen.

De journalist die het TFM-wonder wil komen bekijken, wordt uitgenodigd voor een proefbehandeling. Na afloop voel ik me wel aangenaam ontspannen, maar niet verlost van twijfel. De meest relevante vragen worden door Roede's onderzoek namelijk niet beantwoord. Verloren kilo's keren na menige afslankkuur weer net zo snel terug. Welke moeite moet de TFM-cursist zich getroosten om blijvend slanke benen te houden en hoeveel vrouwen slagen daarin? Het blijft ook onduidelijk of vrouwen die een TFM-kuur volgen (sommigen komen wel zestig keer) méér vet kwijtraken dan vrouwen die thuis dezelfde oefeningen doen in een aangenaam verwarmde kamer. Wie dertig gulden per bezoek betaalt (goedkoper naarmate men vaker komt), zou toch moeten willen weten of dit bedrag uitsluitend wordt neergegeld voor persoonlijke begeleiding en sociale controle dan wel voor een resultaat dat thuis met dezelfde inspanning nooit kan worden bereikt. Met andere woorden: werkt de TFM-kuur of werkt de discipline? De vrouwen vallen af, maar het blijft onduidelijk hoe dat precies gebeurt.

Roede werkt bij de vakgroep Gezondheidsethiek en wijsbegeerte, maar zegt haar onderzoek op eigen titel te hebben verricht. Initiatief en financiering zijn afkomstig van de vijftien Nederlandse Body Balance Instituten, die zich verenigd hebben in een vakorganisatie, waarvan de leden zich verplichten een strak gestandaardiseerd programma aan te bieden. Roede erkent dat de beperkingen van haar onderzoek niet alleen te maken hebben met praktische problemen (een vergelijkend onderzoek kost volgens haar teveel tijd en geld), maar evenzeer met het feit dat het onderzoek vanuit de commercie is gevraagd en betaald. Niettemin zijn de gegevens volgens haar van belang:

"Over afvalkuren hebben we maar heel weinig informatie. Het komt zelden voor dat je als onderzoeker kunt beschikken over goed gestandaardiseerde maten die zo regelmatig worden genomen. Zulke reeksen getallen kunnen mij enorm fascineren, daar moet ik wat mee doen."

Emely Nobis